

Osaaminen ratkaisee

Viitekehysten laajentamistyöryhmän loppuraportti

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:3

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:3

Osaaminen ratkaisee

Viitekehyksen laajentamistyöryhmän loppuraportti

Opetus- ja kulttuuriministeriö

ISBN: 978-952-263-615-7 (PDF)

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2019

Kuvailulehti

Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö	23.1.2019	
Tekijät	Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen laajentamista koordinoiva työryhmä (= viitekehyksen laajentamistyöryhmä), puheenjohtaja Seija Rasku, varapuheenjohtaja Birgitta Vuorinen, sihteeri Johanna Niemi ja Katri Kurppa		
Julkaisun nimi	Osaaminen ratkaisee. Viitekehyksen laajentamistyöryhmän loppuraportti		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:3		
Diaarinumero	104/040/2017	Teema	koulutus
ISBN PDF	978-952-263-615-7	ISSN PDF	1799-0351
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-615-7		
Sivumäärä	56	Kieli	suomi
Asiasanat	koulutusjärjestelmä, tutkintojärjestelmä, osaaminen, viitekehys		
Tiivistelmä	<p>Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 1.3.2018 työryhmän valmistelemaan ja koordinoimaan Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen laajentamista. Työryhmän tehtävänä oli tarkentaa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä annetussa laissa (93/2017) ja sen perusteluissa määriteltyjä kriteereitä viitekehyksen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille; kartoittaa eri hallinnonalojen laajat osaamiskokonaisuudet, joiden hallinnonala katsoo täyttävän työryhmän määrittelemät kriteerit; tehdä ehdotus osaamiskokonaisuuksien sijoittamiseksi tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen tasolle ja perustella sijoittelu sekä tehdä ehdotus tarvittavista säädösmuutoksista.</p> <p>Määrittelemiensä tarkentavien kriteerien ja kartoittamiensa eri hallinnonalojen osaamiskokonaisuuksien pohjalta työryhmä esittää, että Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä laajennetaan sijoittamalla siihen</p> <ul style="list-style-type: none">- tasolle 2 työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)- tasolle 3 lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVVA), ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA) ja taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä- tasolle 4 rajavartijan peruskurssi ja aliupseerin perustason opintokokonaisuus- tasolle 5 aliupseerin yleistason (1 ja 2) opintokokonaisuus ja aliupseerin mestaritason opintokokonaisuus- tasolle 6 yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, joiden kohderyhmänä ovat alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt, rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyys, kirkon erityiskoulutukset ja pastoraalitutkinto- tasolle 7 yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, joiden kohderyhmänä ovat ylemmän korkeakoulututkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt, ylempi pastoraalitutkinto, esiupseerikurssi sekä sotatalouden ja tekniikan lisäopinnot. <p>Työryhmä esittää muutettavaksi valtioneuvoston asetuksen liitettä Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä siten, että siinä säädetään työryhmän ehdottamien osaamiskokonaisuuksien sijoittumisesta viitekehykseen. Asetusluonnos on loppuraportin liitteenä. Lisäksi työryhmä esittää, että viitekehystä päivitetään ja laajennetaan jatkossa muuttamalla viitekehystä annettua valtioneuvoston asetusta tai sen liitettä. Asetuksen ja sen liitteen muuttamisesta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö konsultoituaan muita hallinnonaloja ja asianomaisia sidosryhmiä asetuksen valmisteluvaiheessa. Muilla hallinnonaloilla ja sidosryhmillä on avoin mahdollisuus esittää uusia osaamiskokonaisuuksia viitekehykseen. Esitysten teon mahdollisuudesta ja esitysten käsittelyprosessista tiedotetaan sekä opetus- ja kulttuuriministeriön että Opetushallituksen verkkosivuilla. Opetus- ja kulttuuriministeriö käsittelee sille tulleet esitykset vähintään kahden vuoden välein, tarvittaessa useamminkin.</p>		
Kustantaja	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet	23.1.2019	
Författare	Arbetsgruppen som koordinerar utvidgningen av referensramen för examina och övriga samlade kompetenser i Finland (= arbetsgruppen för utvidgning av referensramen), ordförande Seija Rasku, vice ordförande Birgitta Vuorinen, sekreterare Johanna Niemi och Katri Kurppa		
Publikationens titel	Kompetensen avgör. Slutrapport av arbetsgruppen för utvidgning av referensramen		
Publikationsseriens namn och nummer	Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2019:xx		
Diarienummer	104/040/2017	Tema	utbildning
ISBN PDF	978-952-263-615-7	ISSN PDF	1799-0351
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-615-7		
Sidantal	56	Språk	finska
Nyckelord	utbildningssystem, examenssystem, kompetens, referensram		
Referat	<p>Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 1 mars 2018 en arbetsgrupp för att bereda och koordinera utvidgningen av referensramen för examina och övriga samlade kompetenser i Finland. Arbetsgruppen hade till uppgift att precisera de i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser (93/2017) och i motiveringen till lagen angivna kriterier för de samlade kompetenser som ska placeras i referensramen, kartlägga de olika förvaltningsområdenas omfattande samlade kompetenser som områdena anser uppfylla arbetsgruppens kriterier, föreslå hur de samlade kompetenserna ska placeras på nivåerna i referensramen för examina och övriga samlade kompetenser och motivera placeringen samt föreslå behövliga lagändringar.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår utifrån de preciserande kriterier som den fastställt och de olika förvaltningsområdenas samlade kompetenser som den kartlagt att referensramen för examina och övriga samlade kompetenser i Finland utvidgas så att i referensramen placeras på</p> <ul style="list-style-type: none">- nivå 2 utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA)- nivå 3 utbildning som förbereder för gymnasieutbildning (LUVVA), utbildning som handleder för yrkesutbildning (VALMA) och fördjupad lärokurs i grundläggande konstundervisning- nivå 4 grundkursen för gränsbevakare och studiehelheten på grundnivå för underofficerare- nivå 5 studiehelheten på mellannivå (1 och 2) för underofficerare och studiehelheten på mästarnivå för underofficerare- nivå 6 universitetens och yrkeshögskolornas specialiseringsutbildningar för personer som har avlagt lägre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen samt specialistkompetensen för begränsad förskrivningsrätt, kyrkans specialutbildningar och pastoralexamen- nivå 7 universitetens och yrkeshögskolornas specialiseringsutbildningar för personer som har avlagt högre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen samt högre pastoralexamen, stabsofficerskursen och tilläggsstudier i krigsekonomi och i teknik. <p>Arbetsgruppen föreslår att bilagan till statsrådets förordning om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser ska ändras så att det föreskrivs om hur de samlade kompetenser som föreslås av arbetsgruppen ska placeras i referensramen. Ett utkast till förordning finns som bilaga till slutrapporten. Dessutom föreslår arbetsgruppen att referensramen i fortsättningen ska uppdateras och utvidgas genom ändringar av statsrådets förordning eller bilagan till den. Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för att ändra förordningen och bilagan till den efter att ha konsulterat de andra förvaltningsområdena och de berörda intressentgrupperna i det skede då förordningen bereds. De andra förvaltningsområdena och intressentgrupperna har möjlighet att föreslå att nya samlade kompetenser ska tas in i referensramen. Information om möjligheten att lägga fram förslag och om behandlingen av förslagen ges på undervisnings- och kulturministeriets och Utbildningsstyrelsens webbsidor. Undervisnings- och kulturministeriet behandlar de förslag som lämnats in till ministeriet med minst två års mellanrum, vid behov även oftare.</p>		
Förläggare	Undervisnings- och kulturministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Education and Culture		23.1.2019
Authors	The working group for the coordination of the expansion of the Framework for Finnish Qualifications and Other Competence Modules (= working group for framework expansion), Seija Rasku, Chair; Birgitta Vuorinen, Vice-Chair; Johanna Niemi and Katri Kurppa, secretaries		
Title of publication	Competence and skills matter. Final report of the working group for framework expansion		
Series and number	Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2019:3		
Register number	104/040/2017	Subject	Education
ISBN PDF	978-952-263-615-7	ISSN (PDF)	1799-0351
Website address	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-615-7		
Pages	56	Language	Finnish
Keywords	education system, qualification structure, competence and skills, framework		
<p>Abstract</p> <p>On 1 March 2018, the Ministry of Education and Culture set up a working group for the preparation and coordination of the expansion of the national framework for qualifications and other competence modules. The task of the working group was to specify in more detail the criteria specified in the Act on Framework for Qualifications and Other Competence Modules (93/2017) and its rationale for the competence modules to be included in the framework; to identify the wider competence modules in various administrative branches which the branches consider to meet the criteria specified by the working group; to formulate a proposal regarding the placement of competence modules on various levels of the framework for qualifications and other competence modules, to provide arguments for such placement, and to formulate a proposal for the required legislative amendments.</p> <p>On the basis of the detailed criteria it specifies and the competence modules identified in various administrative branches, the working group proposes that the framework for the Finnish qualifications and other competence modules be expanded with the inclusion therein of</p> <ul style="list-style-type: none"> - preparatory education for working life and independent living (TELMA) on level 2 - preparatory studies for general upper secondary school (LUVA), preparatory education for vocational training (VALMA) and an advanced syllabus for basic education in the arts on level 3 - a basic course for Border Guards and a basic study module for non-commissioned officers on level 4 - a general level (1 and 2) study module for non-commissioned officers and a master level study module for non-commissioned officers on level 5 - professional specialisation programmes provided by universities and universities of applied sciences intended for holders of a Bachelor's degrees or a UAS Bachelor's degree, specific qualification on prescribing medicines, and specialised training and pastoral qualification provided by the church, on level 6 - professional specialisation programmes provided by universities and universities of applied sciences intended for holders of a Master's degree or a UAS Master's degree, advanced pastoral qualification, senior staff officer course, and further studies in war economy and technology on level 7. <p>The working group proposes that the Annex to the Government Decree on the framework for the Finnish qualifications and other competence modules be amended so that it provides for the inclusion of the competence modules proposed by the working group in the framework. The draft Decree is appended to the final report. The working group also proposes that in the future the framework be updated and expanded by amending the Government decree on the framework, or the Annex thereto. The Ministry of Education and Culture shall be responsible for making amendments to the decree and the Annex thereto, after having consulted other administrative branches and the relevant stakeholders during the preparation of the decree. Other administrative branches and stakeholders will have an opportunity to propose the inclusion of new competence modules in the framework. Information regarding the opportunity to present proposals and the proposal handling process will be provided on the websites of the Ministry of Education and Culture and the Finnish National Agency for Education. The Ministry of Education and Culture will handle any proposals submitted every two years or more frequently, if required.</p>			
Publisher	Ministry of Education and Culture, Finland		
Distributed by/ publication sales	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

1	Nykytila	11
1.1	Suomen kansallinen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys.....	11
1.2	Viitekehysten laajentaminen muissa Euroopan maissa.....	14
1.3	Nykytilan arviointi.....	17
2	Viitekehysten laajentamisen tavoitteet ja työryhmän keskeiset ehdotukset	20
2.1	Tavoitteet.....	20
2.2	Keskeiset ehdotukset.....	21
2.2.1	Kriteerit viitekehysten sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille	21
2.2.2	Osaamiskokonaisuuksien sijoittaminen viitekehysten tasoille.....	22
3	Viitekehysten laajentamisen vaikutukset	41
3.1	Taloudelliset vaikutukset.....	41
3.2	Vaikutukset viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien toimintaan.....	41
3.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	42
4	Viitekehysten laajentamista koskevien ehdotusten valmistelu	43
4.1	Työryhmän työskentely.....	43
4.2	Sidosryhmien kuuleminen.....	45
5	Viitekehysten laajentamista koskevat säädösmuutosehdotukset	47
6	Viitekehykseen liittyvä jatkotyö	48
6.1	Työryhmän käsittelemät osaamiskokonaisuudet, joita ei sijoiteta viitekehykseen.....	48
6.2	Ehdotus myöhemmäksi viitekehysten edelleen laajentamiseksi.....	51
	Liite. Asetusluonnos	55

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖLLE

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 1.3.2018 työryhmän valmistelemaan ja koordinoimaan Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen laajentamista. Työryhmän tehtävänä oli

- tarkentaa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä annetussa laissa (93/2017) ja sen perusteluissa määritellyjä kriteereitä viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille
- kartoittaa eri hallinnonalojen laajat osaamiskokonaisuudet, joiden hallinnonala katsoo täyttävän työryhmän määrittelemät kriteerit
- tehdä ehdotus osaamiskokonaisuuksien sijoittamiseksi tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen tasoille ja perustella sijoittelu, ja
- tehdä ehdotus tarvittavista säädösmuutoksista.

Työryhmän puheenjohtajaksi opetus- ja kulttuuriministeriö kutsui opetusneuvos Seija Raskun ja varapuheenjohtajaksi yksikön päällikkö, opetusneuvos Birgitta Vuorisen. Työryhmän jäseniksi ministeriö nimesi johtava asiantuntija Ida Mielityisen Akava ry:stä, asiantuntija Satu Ågrenin Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry:stä, kehittämisspäällikkö Esa Viklundin Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:stä, asiantuntija Outi Ervastin Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:stä (siirtyi toisiin tehtäviin elokuussa 2018), koulutussuunnittelija Eeva Salo-Kopperin Kirkon työmarkkinalaitoksesta, kehityspäällikkö Kaisa Sainion liikenne- ja viestintäministeriöstä / Trafista, koulutusjohtaja Susanna Aron Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:stä, koulutusasiantuntija Arja Kinnusen oikeusministeriöstä, opetusneuvos Minna Polvisen opetus- ja kulttuuriministeriöstä, yksikön päällikkö, opetusneuvos Carita Blomqvistin Opetushallituksesta, osastoesiupseeri Sami Roikosen puolustusministeriöstä, komentaja Johan Tillanderin pääesikunnasta, henkilöstöasiantuntija, majuri Asko Ainoan sisäministeriöstä, ylilääkäri Katri Makkosen sosiaali- ja terveysministeriöstä, koulutus- ja työvoimapolitiittisen asiantuntijan Kirsi Rasinahon Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:stä, kehittämisspäällikkö Hannele Salmisen Suomen Kuntaliitto ry:stä, pääsihteeri Juuso Luomalan Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU

ry:stä (edusti myös Suomen Lukiolaisten Liitto ry:tä ja Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry:tä), edunvalvonta-asiantuntija Matti Tujulan Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry:stä (edusti myös Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry :tä), rehtori Vesa Rinta-Säntin Suomen Rehtorit ry:stä, koulutuspäällikkö Kirsi Reimanin Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:stä, johtaja Veli-Matti Lampun Suomen yrittäjät ry:stä (siirtyi toisiin tehtäviin 1.9.2018), koulutuspoliittinen asiantuntija Riina Nousiaisen Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:stä, neuvotteleva virkamies Markku Virtasen työ- ja elinkeinoministeriöstä, hallitusneuvos Risto Lerssin valtiovarainministeriöstä, pedagoginen rehtori Juha Kaivolon Vapaa sivistystyö ry:stä, erityisasiantuntija Robin Lundellin Ylioppilastutkintolautakunnasta ja rakennusneuvos Juha-Pekka Maijalan ympäristöministeriöstä. 15.8.2018 alkaen Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:n edustajana työryhmässä toimi asiantuntija Mikko Vieltojärvi. Työryhmän pysyvinä asiantuntijoina toimivat hallitusneuvos Laura Hansén ja opetusneuvos Katri Tervonen opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Työryhmän sihteereinä toimivat hallitusneuvos Anna Kankaanpää opetus- ja kulttuuriministeriöstä 30.9.2018 saakka, hallitussihteeri Katri Kurppa opetus- ja kulttuuriministeriöstä 1.10.2018 alkaen ja erityisasiantuntija Johanna Niemi Opetushallituksesta.

Työryhmän tuli saada työnsä valmiiksi 31.12.2018 mennessä. Työryhmä kokoontui seitsemän (7) kertaa.

Saatuaan loppuraporttinsa valmiiksi työryhmä jättää sen kunnioittavasti opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Helsingissä 4. päivänä joulukuuta 2018

Seija Rasku

Birgitta Vuorinen

Asko Ainoa

Susanna Aro

Carita Blomqvist

Juha Kaivola

Arja Kinnunen

Risto Lerssi

Robin Lundell

Juuso Luomala

Juha-Pekka Maijala

Katri Makkonen

Ida Mielityinen

Riina Nousiainen

Minna Polvinen

Kirsi Rasinaho

Kirsi Reiman

Vesa Rinta-Säntti

Sami Roikonen

Kaisa Sainio

Hannele Salminen

Eeva Salo-Kopperi

Johan Tillander

Matti Tujula

Mikko Vieltojärvi

Esa Viklund

Markku Virtanen

Satu Ågren

Katri Kurppa

Johanna Niemi

1 Nykytila

1.1 Suomen kansallinen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys

Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä koskeva lainsäädäntö on tullut voimaan 1.3.2017. Viitekehystä säädetään tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä annetussa laissa (93/2017) sekä tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (VNA 120/2017).

Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä annettua lakia sovelletaan sen 1 §:n 1 momentin (muut. 542/2017) mukaan tutkintoihin ja perusopetuksen ja lukion oppimääriin, joista säädetään seuraavissa laeissa ja niiden nojalla annetuissa asetuksissa:

1. perusopetuslaki (628/1998);
2. lukiolaki (629/1998);
3. ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017);
4. ammattikorkeakoululaki (932/2014);
5. yliopistolaki (558/2009);
6. Maanpuolustuskorkeakoulusta annettu laki (1121/2008);
7. Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annettu laki (1316/2006);
8. Poliisiammattikorkeakoulusta annettu laki (1164/2013);
9. Pelastusopistosta annettu laki (607/2006).

Lakia sovelletaan sen 1 §:n 2 momentin mukaan myös sellaisiin tutkintoihin rinnastettaviin tai muutoin lajoihin osaamiskokonaisuuksiin, joiden osaamistavoitteista säädetään laissa tai säädetään tai määrätään lain nojalla, jos ne ovat kelpoisuus- tai pätevyysvaatimuksena ammatissa tai tehtävässä toimimiseen tai muutoin liittyvät osaamisen kehittämiseen tai ammattitaidon parantamiseen.

Lain 2 §:n 1 momentin mukaan laissa tarkoitetut tutkinnot, oppimäärät ja muut laajat osaamiskokonaisuudet jaotellaan niiden edellyttämän osaamisen perusteella kahdeksaan

vaativuustasoon (tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys). Lain 2 §:n 2 momentin mukaan tarkempia säännöksiä tutkintojen, oppimäärien ja muiden laajojen osaamiskokonaisuuksien sijoittumisesta eri vaativuustasoille annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Viitekehys perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseen eurooppalaisten tutkintojen viitekehysten perustamisesta elinikäisen oppimisen edistämiseksi (2008/C 111/01), joka annettiin huhtikuussa 2008 (ns. EQF-suositus). EQF on yhteinen eurooppalainen viitejärjestelmä, jonka avulla Euroopan eri maiden kansallisia tutkintojärjestelmiä ja tutkintojen viitekehyyksiä kytketään toisiinsa ja helpotetaan eri maissa suoritettavien tutkintojen vertailua ja ymmärtämistä. Viitekehyksellä on kaksi päätavoitetta: edistää kansalaisten liikkuvuutta maiden välillä ja helpottaa elinikäistä oppimista. EQF:n avulla parannetaan tutkintojen läpinäkyvyyttä ja vertailukelpoisuutta. EQF:ssä on kahdeksan vaativuustasoa, jotka kattavat kaikki yleissivistävän, ammatillisen ja akateemisen koulutuksen tutkintotasot. Opetushallitus on eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten kansallinen koordinaatiopiste. Sen tehtävänä on tiedottaa kansallisia viitekehyyksiä ja eurooppalaista tutkintojen viitekehyyksiä koskevista asioista.

Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteenä on taulukko tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehuksesta annetussa laissa tarkoitettujen tutkintojen ja oppimäärien sekä muiden laajojen osaamiskokonaisuuksien sijoittumisesta viitekehysten kahdeksalle eri vaativuustasolle.

Kunkin vaativuustason osalta taulukossa on kuvattu, mitä tutkinnon suorittanut henkilö tietää, ymmärtää ja pystyy tekemään oppimisprosessin päätyttyä. Vaativuustasojen kuvaukset on rakennettu EQF:n tasokuvausten pohjalle, mutta niitä on täsmennetty kansallisista lähtökohdista olemassa olevia tutkintojen osaamistavoitteita ja ammattitaitovaatimuksia hyödyntäen. Tasokuvaukset ovat yleisiä, jotta niiden yhteys EQF:n tasoihin on selkeä ja jotta ne ovat sovellettavissa eri koulutusasteiden ja eri hallinnonalojen tutkintoihin. Pääsääntöisesti osaaminen kasvaa alemmalta tasolta ylemmälle siirryttäessä. Joissakin osaamisen ulottuvuuksissa vaativuus voi kuitenkin tietyn tason jälkeen pysyä samana.

Viitekehukseen on voimassa olevassa asetuksessa sijoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ja muiden hallinnonalojen lainsäädännössä määritellyt tutkinnot ja oppimäärät. Tutkintojen lisäksi viitekehukseen on sijoitettu myös terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 4 a §:n (1355/2014) mukaiset erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukset, jotka ovat olleet vuoteen 2014 asti yliopistojen ammatillisia jatkotutkintoja ja joiden osaamistavoitteet eivät ole muuttuneet tutkintojärjestelmästä poistumisen myötä. Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukset on sijoitettu viitekehukseen kokonaisuutena yhdessä erikoiseläinlääkärin tutkinnon kanssa. Viitekehukseen ei ole sijoitettu tutkintojärjestelmästä poistuneita tutkintoja ja oppimääriä, koska niiden

tavoitteet perustuvat pääsääntöisesti koulutuspituuksiin ja oppiaineisiin. Viitekehykseen ei ole sijoitettu myöskään ulkomaiseen tutkintojärjestelmään kuuluvia tai kansainvälisten organisaatioiden järjestämiä tutkintoja, vaikka niitä olisi mahdollista suorittaa myös suomalaisissa oppilaitoksissa.

Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä on kuvattu suomalaisten tutkintojen ja osaamiskokonaisuuksien edellyttämä osaaminen eurooppalaisessa yhteistyössä sovituin kriteerein tietoina, taitoina ja pätevyysinä tavoitteena kiinnittää nykyistä enemmän huomiota niiden edellyttämään osaamiseen. Vaikka tutkinnoissa ja osaamiskokonaisuuksissa voi olla elementtejä useilta viitekehyksen vaativuustasoilta, ne on sijoitettu viitekehykseen tutkinnon tai osaamiskokonaisuuden edellyttämän osaamisen perusteella sille tasolle, johon ne kokonaisuutena parhaiten sopivat (ns. best fit -periaate). Samalle tasolle sijoituvissa tutkinnoissa tai osaamiskokonaisuuksissa voivat painottua osaamisen eri ulottuvuudet ja samalla tasolla olevissa tutkinnoissa voi olla vaihtelua esimerkiksi kielitaitovaatimusten suhteen. Koulutus- ja tutkintojärjestelmän selkeyden varmistamiseksi tietyn tutkintotyyppin kaikki tutkinnot on sijoitettu pääsääntöisesti samalle viitekehyksen tasolle. Yksittäisen tutkinnon ei kuitenkaan tarvitse välttämättä täyttää kaikkia tasokuvausten kohtia sellaisenaan, vaan yksittäisistä tasokuvausten kohdista on mahdollista poiketa ylös- tai alaspäin, jos se on alan työelämän tarpeiden näkökulmasta perusteltua. Tutkinnon osia ei ole sijoitettu viitekehykseen erikseen, vaan ne sijoittuvat sille tasolle, jolle tutkinto itsessäänkin sijoittuu.

Yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa (mukaan lukien Poliisiammattikorkeakoulussa) ja Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavat korkeakoulututkinnot on sijoitettu viitekehykseen Bolognan prosessissa vakiintuneen syklijäattelun mukaisesti siten, että ensimmäiseen sykliin kuuluvat alemmat korkeakoulututkinnot ja ammattikorkeakoulututkinnot, mukaan lukien poliisin ammattikorkeakoulututkinto ja pelastusalan päällystötutkinto (taso 6), toiseen sykliin ylemmät korkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot, mukaan lukien poliisin ylempi ammattikorkeakoulututkinto (taso 7) ja kolmannen sykliin yliopistojen ja Maanpuolustuskorkeakoulun tieteelliset, taiteelliset ja ammatilliset jatkotutkinnot eli lisensiaatin tutkinnot ja tohtorin tutkinnot, yleisesikuntaupseerin tutkinto sekä erikoiseläinlääkärin tutkinto (taso 8). Tasolle 8 on sijoitettu myös erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukset, jotka on sijoitettu viitekehyksen kokonaisuutena yhdessä erikoiseläinlääkärin tutkinnon kanssa.

Ammatilliset perustutkinnot ja ammattitutkinnot sijoittuvat tasolle 4 ja erikoisammattitutkinnot tasolle 5. Ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteessa tällä hetkellä olevista perustutkinnoista tutkintotyyppin perustasoa yhtä ylemmälle tasolle 5 sijoittuu lennonjohdon perustutkinto, jonka pääsyvaatimuksena on aiemmin suoritettu toisen asteen tutkinto. Lennonjohdon perustutkinto on poistunut opetus- ja kulttuuriministeriön alaisesta tutkintorakenteesta 31.12.2017.

Ylioppilastutkinto ja lukion oppimäärä sijoittuvat samalle tasolle kuin ammatilliset perustutkinnot (taso 4), sillä ne edellyttävät osaamista, joka antaa jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluopintoihin. Ammatillisten perustutkintojen, ylioppilastutkinnon ja lukion oppimäärän edellyttämä osaaminen on vaativuudeltaan saman tasoista, vaikka tiedot, taidot ja pätevyys painottuvat niissä eri tavoin.

Tasolle 4 sijoittuvat myös ne muiden hallinnonalojen tutkinnot, jotka vastaavat osaamistavoitteiltaan ammatillisia perustutkintoja tai ammattitutkintoja (rikosseuraamusalan tutkinto, pelastajatutkinto ja hätäkeskuspäivystäjän tutkinto) ja tasolle 5 sijoittuvat ne muiden hallinnonalojen tutkinnot, jotka vastaavat osaamistavoitteiltaan erikoisammattitutkintoja (pelastusalan alipäälystötutkinto). Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle 2.

Koska viitekehys perustuu eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten kahdeksaan tasoon, se sisältää tasoja, joille ei ole sijoitettu lainkaan tutkintoja, oppimääriä tai muita laajoja osaamiskokonaisuuksia (tasot 1 ja 3). Viitekehysten jatkokehitystyössä myös näille vaativuustasoille on mahdollista sijoittaa erilaisia tutkintoja laajentavia tai syventäviä osaamiskokonaisuuksia, valmistavia ja valmentavia koulutuksia, opiskeluvaihtoehtoja tai kelpoisuus- ja pätevyysvaatimuksiin liittyviä osaamiskokonaisuuksia taikka osaamisen kehittämiseen ja ammattitaidon parantamiseen tähtäviä osaamiskokonaisuuksia.

1.2 Viitekehysten laajentaminen muissa Euroopan maissa

Kansallisia eurooppalaiseen tutkintojen viitekehysten perustuvia tutkintojen viitekehysten on tällä hetkellä 39 Euroopan maassa. Läheskään kaikissa maissa tutkintojen viitekehystä ei ole laitettu toimeen niin, että se sisältäisi kaikki kansallisen tutkintojärjestelmän mukaiset tutkinnot, mutta viitekehysten kattavuus kasvaa koko ajan. Joissakin maissa sijoittelu on tehty vaiheittain esimerkiksi siten, että viitekehysten on ensin sijoitettu ammatilliset tutkinnot ja vasta myöhemmässä vaiheessa yleissivistävän koulutuksen tutkintoja ja/tai korkeakoulututkintoja. Kansallisten tutkintojen viitekehysten sisältämien tasojen määrä on hyvin yhtenäinen. Lähes kaikissa maissa tutkintojen viitekehyksessä on kahdeksan tasoa. Poikkeuksena ovat Ranskan (viisi tasoa), Islannin ja Norjan (seitsemän tasoa), Irlannin ja Slovenian (kymmenen tasoa) sekä Skotlannin (12 tasoa) viitekehysten. Kaikki Euroopan unionin jäsenmaat Espanjaa lukuun ottamatta ovat suhteuttaneet omat viitekehyksensä eurooppalaiseen tutkintojen viitekehysten ja laatineet tutkintojen sijoittelua sekä sen perusteita kuvaavan kansainväliseen käyttöön tarkoitetun raportin.

Euroopan unionin puitteissa keskustellaan aktiivisesti tutkintojen viitekehysten avaamisesta muille kuin virallisen tutkintojärjestelmän mukaisille tutkinnoille. Yleensä viitekehysten laajentamisen hyötyinä nähdään läpinäkyvyyden ja esimerkiksi erilaisia

koulutusmahdollisuuksia koskevan tiedon lisääntyminen. Toisaalta keskustelussa on nostettu esiin huoli viitekehysten kokonaisuudesta, niiden sisäisen koherenssin hämärtymisestä sekä viitekehyksiin sijoitettavien kokonaisuuksien ja niiden tuottaman osaamisen laadusta.

Siitä, millä perusteella osaamiskokonaisuuksia sijoitetaan viitekehukseen, mitä seurauksia tehdyistä ratkaisuista on ja miten yhdessä maassa tehdyt ratkaisut mahdollisesti vaikuttavat muihin maihin, ei ole toistaiseksi yhteistä kansainvälistä näkemystä. Osa jäsenmaista valmistelee omia ratkaisujaan, joista vaihdetaan tietoa myös Euroopan unionin tasolla. Erityisen tärkeänä pidetään sitä, että tutkintojen viitekehysten laajentamiselle määritetään prosessi, keskeiset toimijat ja kriteerit. Kriteerien osalta yhtenäisenä näkemyksenä on, että tutkintojen viitekehysten keskeisten periaatteiden mukaisesti kaikilla viitekehukseen sijoitettavilla kokonaisuuksilla tulee olla määritetyt oppimistulokset. Oppimistulokset puolestaan määrittävät kokonaisuuksien sijoittumisen kansallisen tutkintojen viitekehysten ja edelleen eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten tasoille. Lisäksi laadunvarmistuksen tärkeyttä kaikissa menettelyissä, mukaan lukien osaamiskokonaisuuksien myöntämisessä, korostetaan yleisesti. Sen sijaan näkemykset ja käytännöt vaihtelevat suuresti siltä osin, kuinka laajoja kokonaisuuksia viitekehukseen sijoitetaan. Monien maiden näkemyksen mukaan osaamiskokonaisuuksien sijoittaminen kansalliseen tutkintojen viitekehukseen ei anna kokonaisuuden suorittaneille ammatillisia tai jatko-opintoihin liittyviä oikeuksia, vaan kyse on ennen kaikkea kansalaisille suunnatusta informaatiosta.

Suunnitelmia tai käytännön menettelyjä kansallisen tutkintojen viitekehysten laajentamiseksi ovat tehneet muun muassa Irlanti, Skotlanti, Ruotsi, Alankomaat, Tanska, Ranska ja Itävalta. Näistä pisimmälle ovat edenneet Skotlanti, Ruotsi ja Alankomaat.

Ruotsissa virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolisten osaamiskokonaisuuksien liittämiseksi viitekehukseen on luotu erillinen prosessi ja hakujärjestelmä, joka otettiin käyttöön maaliskuussa 2016. Kaikki viitekehystasot ovat avoimia hakemuksille. Hakemus osoitetaan Myndigheten för yrkeshögskolan -viranomaiselle (MYH), joka kuulee päätöksenteossa eri tahojen edustajista koottua kansallista neuvostoa (rådet för den nationella referensramen för kvalifikation). Päätöksestä on valitusoikeus, ja hakijoilta peritään menettelystä maksu. Päätös on voimassa kymmenen vuotta, jona aikana MYH:n tulee vähintään kerran tarkistaa, että päätöksen edellytykset täyttyvät edelleen muun muassa koulutuksen laadunvarmistuksen osalta. MYH on antanut koulutuksen järjestäjille tarkempia määräyksiä ja ohjeita niistä kriteereistä, jotka osaamiskokonaisuuden tulee täyttää. Marraskuun alkuun 2018 mennessä MYH on tehnyt päätökset seuraavan kuuden osaamiskokonaisuuden liittämistä viitekehukseen:

- SRY:s (Servicebranschens Yrkesnämnd) yrkesbevis inom städservice, SeQF-/EQF-taso 4, koulutuksen järjestäjä: Servicebranschens Yrkesnämnd

- Certified Key Account Manager, SeQF-/EQF-taso 5, koulutuksen järjestäjä: Säljarnas Riksförbund
- Auktoriserad lönekonsult, SeQF-/EQF-taso 5, koulutuksen järjestäjä: SRF Konsulterna AB
- Diplomerad Montessoripedagog, SeQF-/EQF-taso 6, koulutuksen järjestäjä: Folkuniversitetet
- Marknadsekonom, SeQF-/EQF-taso 6, koulutuksen järjestäjä: IHM Business School
- Performing Artist, SeQF-/EQF-taso 6, koulutuksen järjestäjä: Dans i Göteborg AB.

Tanskassa vuoden 2018 alussa voimaan astuneen lakimuutoksen myötä Danmarks Akkrediteringsinstitution voi päättää virallisen järjestelmän ulkopuolisten osaamiskokonaisuuksien liittämistä viitekehykseen. Liittämiseen on tarkoitus luoda erillinen prosessi ja hakujärjestelmä. Akkrediteringsinstitution laatii prosessin ja sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille asetettavat kriteerit yhdessä koulutuksesta vastaavien ministeriöiden kanssa.

Alankomaissa viitekehykseen sijoittamiselle on laadittu hakemusmenettely. Kaikki hakemuksesta sijoitetut nonformaalia oppimista edustavat tutkinnot viedään kansalliseen rekisteriin ja sijoittelupäätös on voimassa kuusi vuotta. Vuoden 2018 loppuun mennessä on sijoitettu 65 kvalifikaatiota, noin 25 tutkinnon myöntäjältä. Viitekehykseen sijoittaminen edellyttää koulutuksen tarjoajalta muun muassa oikeuskelpoisuutta (rekisteröity yhdistys tai yritys), todisteita toiminnan jatkuvuudesta, laadunvarmistusmenettelyä sekä jonkinlaista osoitusta siitä, että tutkinto on tarjoajan omaisuutta. NLQF:n laadunvarmistuskomitea arvioi näiden edellytysten täyttymisen ja sijoitteluprosessin jatkuminen vaatii NLQF:n yhteystahon ohjelmanevoston puollon. Prosessin toisessa vaiheessa arvioidaan koulutuksen tarjoajan ehdotuksen perusteella mille tasolle tutkinto voisi sijoittautua. Tutkintoa arvioitaessa otetaan huomioon muun muassa se, miten osaamiskuvaukset suhteutuvat NLQF:n kuvauksiin, tutkinnon laajuus (alle 400 tunnin laajuisia ei sijoiteta) tai merkittävä työelämärelevanssi sekä se, miten oppimistuloksia arvioidaan.

Skotlannissa kansalliseen tutkintojen viitekehykseen (SCQF) on sisällytetty nonformaaleja, yksityisten koulutuksen tarjoajien tutkintoja etenkin ICT-alalta. Kaikki viitekehykseen sijoitetut tutkinnot ja suoritukset löytyvät tietokannasta (<http://scqf.org.uk/the-framework/search-database/>). Vähimmäislaajuus SCQF:iin sijoitettaville suorituksille on 1 SCFQ credit point, joka vastaa 10 tunnin työmäärää. Kaikille viitekehykseen viedyille suorituksille ilmoitetaan laajuus (SCQF credit points). Myös nonformaalin ja informaalin oppimisen viitekehykseen sisällyttämisen ehtona on, että suoritus on 'credit-rated' eli sen laajuus on määritelty SCQF-crediteinä. Usein tällainen opintosuoritus on mahdollista sisällyttää johonkin SCQF-viitekehyksen sijoitettuun tutkintoon. Credit rated -statuksen antaa hyväksytty Credit Rating Body (CRB). Credit Rating Bodyt vastaavat tutkintojen ja suoritusten

arvioinnista niin laadunvarmistuksen, tosiallisen työmäärän arvioinnin kuin vaatimusten noudattamisen osalta. Credit rating bodyt ovat tällä hetkellä seuraavanlaisia tahoja: Universities and other higher education institutions in Scotland, Scotland's colleges, The Scottish Qualifications Authority (SQA), The Chartered Institute of Bankers in Scotland, City & Guilds, Scottish Police College, The Institute of Chartered Accountants of Scotland (ICAS), The Institute of Counselling, Scottish Fire and Rescue Service ja Scottish Prison Service College. CRB:iltä edellytetään vahvaa laadunvarmistusmenettelyä ja niiden toimintaa arvioidaan määräajoin. Tietyillä CRB:illa on oikeus arvioida myös sellaisia koulutuksia, joita ne eivät itse tarjoa. Credit-rating on menettely, jolla nonformaalia ja informaalia oppimista tuodaan osaksi SCQF-viitekehystä. Viitekehysten laajennustyötä ohjaa 2006 perustettu Scottish Credit and Qualifications Framework Partnership (SCQFP). SCQFP:n toimintaa ohjaa hallitus, jonka puheenjohtajana toimii aina jäsenorganisaatioiden ulkopuolinen henkilö. Muut hallituksen jäsenet edustavat jäsenorganisaatioita, joita ovat mm. Scottish Qualifications Authority (SQA), korkeakoulut, koulutuksen tarjoajat ja Skotlannin parlamentti.

1.3 Nykytilan arviointi

Voimassa oleva Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys mahdollistaa virallisen koulutus- ja tutkintojärjestelmän kokonaisvaltaisen tarkastelun sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla että muilla hallinnonaloilla. Viitekehysten avulla voidaan tarkastella, miten muiden hallinnonalojen koulutus ja tutkinnot vertautuvat opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan koulutukseen ja tutkintoihin. Viitekehys vahvistaa myös Suomen tutkinto- ja koulutusjärjestelmän kansainvälistä läpinäkyvyyttä. Nykyiseen viitekehykseen on kuitenkin sijoitettu vain opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ja muiden hallinnonalojen lainsäädännössä määritellyt tutkinnot ja oppimäärät, ja kuten aiemmin luvussa 1.1 on todettu, erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin koulutukset. Viitekehykseen ei ole sijoitettu muita koulutus- ja tutkintojärjestelmän ulkopuolella olevia osaamiskokonaisuuksia.

Voimassa olevan koulutus- ja tutkintojärjestelmän ulkopuolella on kuitenkin useita laajoja osaamiskokonaisuuksia, joita suoritetaan laajasti ja joiden osaamistavoitteet on määritelty lainsäädännössä. Tällaisia tutkintoja ja oppimääriä syventäviä ja laajentavia osaamiskokonaisuuksia ovat esimerkiksi erilaiset valmistavat ja valmentavat koulutukset, opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot, erikoistumiskoulutukset tai kelpoisuus- ja pätevyysvaatimuksiin liittyvät osaamiskokonaisuudet taikka muut osaamisen kehittämiseen ja ammattitaidon parantamiseen tähtäävät osaamiskokonaisuudet eri hallinnonaloilla. Lisäksi työelämässä oleva aikuisväestö täydentää osaamistaan ja parantaa ammattitaitoaan myös muilla osaamiskokonaisuuksilla, joista ei ole erikseen säädetty. Osalla voi olla vakiintunut asema työmarkkinoilla, vaikka koulutusta tai sen tuottamaa pätevyyttä ei säädellä. Näiden edellä

mainittujen osaamiskokonaisuuksien tuottamaa osaamista ei välttämättä aina tunnusteta eikä tunnusteta, koska niitä ei tunneta tai niiden tuottaman osaamisen suhde tutkintojen ja oppimäärien tuottamaan osaamiseen on epäselvä. Tällaiset osaamiskokonaisuudet olisi hyvä saada näkyviksi ja suhteutettua tutkintojen ja oppimäärien tuottamaan osaamiseen yhdenmukaisella ja ymmärrettävällä tavalla.

Tutkintojen ja oppimäärien ulkopuolelle jääviä osaamiskokonaisuuksia tunnustettiin ja kuvattiin jo Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen valmisteluvaiheessa, mutta viitekehystyössä päätettiin edetä vaiheittain. Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä annetun lain nojalla oli jo lain valmisteluvaiheessa tarkoitus laajentaa viitekehystä jatkossa vielä laajemmin osaamisen viitekehyyksi sijoittamalla siihen muita laajoja osaamiskokonaisuuksia. Lakiesityksen perusteluissa (HE 204/2016 vp) todettiin, että opetus- ja kulttuuriministeriö käynnistää jatkokehitystyön lain voimaan tultua ottaen huomioon Suomen koulutus- ja tutkintojärjestelmän kehityksen ja Euroopan unionin kanssa tehtävän yhteistyön. Tarkoituksena oli, että viitekehyyseen sijoitetaan myöhemmin sellaisia laajoja osaamiskokonaisuuksia, joiden osaamistavoitteista säädetään laissa tai asetuksessa taikka määrätään lain nojalla, jos ne ovat kelpoisuus- ja pätevyysvaatimuksina ammatissa tai tehtävässä toimimiseen tai muutoin liittyvät osaamisen kehittämiseen ja ammattitaidon parantamiseen. Lisäksi lakiesityksen perusteluissa todettiin, että viitekehyyseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien kehittymistä on tarkoitus seurata jatkuvasti ja osaamiskokonaisuuksien sijoittamista viitekehyyksen tietyille tasolle voidaan tarpeen vaatiessa tarkastella uudelleen.

Myös sivistysvaliokunta korosti mietinnössään (SiVM 20/2016 vp) jatkotyön tärkeyttä. Sivistysvaliokunta totesi, että nyt valmisteltu ehdotus on alku kansallisen tutkintojärjestelmän selkeyttämiseksi. Lainsäädäntö mahdollistaa viitekehyyksen laajentamisen tutkintojen viitekehyyksestä myös muut osaamiskokonaisuudet kattavaksi viitekehyykseksi. Valiokunta piti tärkeänä, että tutkintojen ja osaamisen viitekehyyksen jatkokehitystyö käynnistyy mahdollisimman nopeasti. Sivistysvaliokunnan mukaan viitekehystä on kehitettävä tutkintojen viitekehyyksestä osaamisen viitekehyyksen suuntaan niin, että siihen voidaan sijoittaa myös virallisen tutkintojärjestelmän ulkopuolella olevia osaamiskokonaisuuksia. Näiden lisäämisessä viitekehyyseen tulee toimia johdonmukaisilla ja läpinäkyvillä periaatteilla.

Sivistysvaliokunta totesi, että vaikka Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyyksen pohjana on eurooppalainen viitekehys, Suomen tutkintojärjestelmän kehittämisen lähtökohtana tulee pitää kansallisia ratkaisuja. Sivistysvaliokunta näki viitekehyyksen ennen kaikkea järjestelmän kuvaajana ja läpinäkyvyyden edistäjänä. Viitekehys yksinään ei saa ohjata kansallista päätöksentekoa. Viitekehystä on sivistysvaliokunnan mukaan kyettävä päivittämään ja kehittämään joustavasti työelämässä tapahtuvien muutosten perusteella elinikäisen oppimisen periaatetta noudattaen. Lisäksi sivistysvaliokunta piti tärkeänä, että samanaikaisesti viitekehyyksen käyttöönoton kanssa kehitetään tutkintojen ja osaamisen laadunvarmistuksen menettelyjä.

Euroopan neuvoston EQF-suositus (2017/C 189/03) eurooppalaisesta tutkintojen viitekehystä (EQF) elinikäisen oppimisen edistämiseksi ja eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten perustamisesta elinikäisen oppimisen edistämiseksi 23 päivänä huhtikuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksen kumoamisesta pyrkii liittämään aiempaa paremmin yhteen virallisen koulutuksen, epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen sekä tukemaan eri yhteyksissä hankittujen oppimistulosten validointia. Suosituksen mukaan EQF ja kansalliset tutkintojen viitekehukset sekä tutkintojärjestelmät, joiden vastavuus EQF:ään on määriteltä, tukevat olemassa olevia tunnustamiskäytäntöjä, sillä ne lisäävät luottamusta tutkintoihin ja parantavat niiden ymmärrettävyyttä ja vertailtavuutta. Tämä voi helpottaa oppimis- ja työskentelytarkoituksissa tehtävää tunnustamista. Lisäksi suosituksessa suositellaan, että jäsenmaat tarkistavat ja päivittävät tarvittaessa kansallisen tutkintojen viitekehüksensä tai tutkintojärjestelmänsä tasoissa olevia viittauksia EQF-tasoihin. Suomi on ollut mukana hyväksymässä uutta EQF-suositusta ja sitoutunut sen toimeenpanoon Suomessa. Näin ollen myös eurooppalaisesta näkökulmasta on tarpeen tarkastella Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä uudelleen ja päivittää sitä niin, että se ottaa voimassa olevaa viitekehystä paremmin huomioon myös muut osaamiskokonaisuudet kuin viralliseen koulutus- ja tutkintojärjestelmään kuuluvat tutkinnot ja oppimäärät.

2 Viitekehyksen laajentamisen tavoitteet ja työryhmän keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen tavoitteena on lisätä tutkintojen kansallista ja kansainvälistä läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta. Lisäksi tavoitteena on parantaa koulutus- ja tutkintojärjestelmän toimivuutta ja selkeyttä kuvaamalla suomalaiset tutkinnot, oppimäärät ja muut osaamiskokonaisuudet yhdenmukaisella, ymmärrettävällä ja vertailukelpoisella tavalla. Tavoitteena on myös lisätä Suomen koulutus- ja tutkintojärjestelmän tunnettuutta ja helpottaa siten kansainvälistä liikkuvuutta Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä edistää koulutusyhteistyön ja koulutusviennin mahdollisuuksia. Nämä tavoitteet säilyvät ennallaan, kun tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä esitetään laajennettavaksi tutkintojen ja oppimäärien viitekehystä myös muita osaamiskokonaisuuksia sisältäväksi viitekehyyksi.

Viitekehyksen laajentamisen tavoitteena on helpottaa koulutus- ja tutkintojärjestelmässä liikkumista määrittelemällä muiden viitekehyykseen sijoitettavaksi esitettyjen osaamiskokonaisuuksien suhteet suhteessa viitekehyykseen aiemmin sijoitettuihin tutkintoihin ja oppimääriin. Viitekehyksen laajentamisen tavoitteena on lisäksi tehostaa aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista viitekehyksen sisällä liikuttaessa ja tukea näin elinikäistä oppimista ja sujuvoittaa yksilön opintopolkua.

Viitekehyksen laajentamisen tavoitteena on myös kiinnittää edelleen huomiota tutkintojen, oppimäärien ja muiden osaamiskokonaisuuksien edellyttämään osaamiseen ja auttaa eri tahoja niiden kehittäessä opetussuunnitelmiaan sekä koulutus- tai opetusohjelmiaan osaamistavoitteita ja oppimistuloksia korostavaan suuntaan. Selkeät ja ymmärrettävät osaamiskokonaisuuksien osaamiskuvaukset parantavat suomalaisen koulutuksen laatua. Osaamiskokonaisuuksille asetetut tavoitteet ja niiden saavuttaminen toimivat keskeisenä lähtökohtana myös laadun arvioinnissa. Uusi EQF-suositus korostaa viitekehyykseen sisällytettävien osaamiskokonaisuuksien laadun varmistamista osana osaamiskokonaisuuksien sijoittelua viitekehyykseen.

Viitekehukseen sijoitetut tutkinnot, oppimäärät ja muut osaamiskokonaisuudet palvelevat monenlaisia tarkoituksia. Työnantajille ne kertovat, mitä niiden haltijoiden odotetaan tietävän ja pystyvän tekemään (ns. oppimistulokset). Tutkinnot, oppimäärät ja muut osaamiskokonaisuudet voivat olla edellytys tiettyjen säänneltyjen ammattien harjoittamiselle. Koulutusalan viranomaisia ja koulutuksen tarjoajia ne auttavat määrittämään hankitun oppimistason ja -sisällön. Tutkinnon haltijoille itselleen tutkinto on osoitus henkilökohtaisesta saavutuksesta. Tämän vuoksi tutkinnot, oppimäärät ja muut osaamiskokonaisuudet ovat tärkeitä työllistävyyden parantamisen, liikkuvuuden helpottamisen ja kouluttautumisen jatkamisen kannalta.

Sijoitteluprosessin tulosten sekä tutkintojen, oppimäärien ja muiden osaamiskokonaisuuksien tuottaman osaamisen kuvausten tulisi olla yleisesti saatavilla sekä kansallisella että Euroopan unionin tasolla, jotta edellä kuvatut kansalliset ja Euroopan unionin tason tavoitteet saavutettaisiin. Lisäksi on tarpeen kannustaa koulutuksen tarjoajia, työmarkkinaosapuolia, julkisia työvoimapalveluita, laadunvarmistuselimiä ja viranomaisia käyttämään viitekehystä, jotta voidaan edistää tutkintojen, oppimäärien ja muiden osaamiskokonaisuuksien vertailua ja oppimistulosten selkeyttä.

2.2 Keskeiset ehdotukset

2.2.1 Kriteerit viitekehukseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille

Viitekehksen laajentamista valmistellut ja koordinoivat työryhmä on asettamis päätöksessä määritellyn tehtävänannon mukaisesti tarkentanut tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehuksesta annetussa laissa ja sen perusteluissa määritellyjä kriteereitä viitekehukseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille. Työryhmä on määritellyt tarkennetut kriteerit koskien osaamiskokonaisuuksien osaamisperustaisuutta ja säädösperustaa, osaamiskokonaisuuksien tehtävää, vakiintuneisuutta ja tunnettuutta sekä osaamiskokonaisuuksien laajuutta siten kuin seuraavassa esitetään.

Osaamiskokonaisuuden osaamisperustaisuus ja säädösperusta

Viitekehukseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien tulee olla osaamisperustaisia ja niille tulee olla määritelty osaamistavoitteet. Osaamistavoitteista säädetään kansallisessa laissa tai niistä säädetään tai määrätään toimivaltaisen tahon toimesta kansallisen lain nojalla. Osaamiskokonaisuus sijoitetaan viitekehukseen osaamiskokonaisuuden edellyttämän osaamisen perusteella sille tasolle, johon se kokonaisuutena parhaiten sopii best fit -periaatteen mukaisesti.

Viitekehukseen ei sijoiteta ulkomaiseen tutkintojärjestelmään kuuluvia tai kansainvälisten organisaatioiden järjestämiä tutkintoja, vaikka niitä olisi mahdollista suorittaa myös

suomalaisissa oppilaitoksissa. Viitekehykseen ei myöskään sijoiteta tutkintojärjestelmästä poistuneita tutkintoja ja oppimääriä.

Lähtökohtaisesti tutkintoihin sisältyviä osaamiskokonaisuuksia ei sijoiteta viitekehykseen erikseen, vaikka niitä voitaisiin suorittaa myös erillisinä tutkinnon suorittamisen jälkeen, vaan ne sijoittuvat sille tasolle, jolle tutkinto itsessäänkin sijoittuu.

Osaamiskokonaisuuden tehtävä sekä sen vakiintuneisuus ja tunnettuus

Viitekehykseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien tulee olla niin sanottujen säänneltyjen ammattien kelpoisuus- tai pätevyysvaatimuksena olevia opintokokonaisuuksia tai sellaisia vakiintuneita, yleisesti tunnettuja ja laajasti suoritettuja osaamiskokonaisuuksia, joiden kautta täydennetään, päivitetään tai laajennetaan aiemmin suoritettua tutkintoa tai muuta osaamista tai jotka valmistavat tutkintoon johtavaan koulutukseen tai työelämään.

Osaamiskokonaisuuden laajuus

Viitekehykseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien tulee olla tutkintoihin rinnastettavia tai muutoin laajoja osaamiskokonaisuuksia siten, että niiden vähimmäislaajuus on lähtökohtaisesti 30 osaamispistettä (ECVET) / opintopistettä (ECTS). Muiden kriteerien täyttyessä ja perustellusta syystä myös vähintään 20 osaamispisteen/opintopisteen laajuisia kokonaisuuksia voidaan esittää sijoitettavaksi viitekehykseen. Koska eri hallinnonaloilla sekä koulutustasoilla ja -muodoissa on käytössä erilaisia mitoitusperusteita eikä osaamiskokonaisuuksien laajuutta ole aina määritelty osaamispisteinä tai opintopisteinä, käytetään viitekehykseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien laajuuden määrittelyssä tarvittaessa apuna ammatillisessa koulutuksessa / korkeakoulutuksessa käytössä olevaa ECVET¹-/ECTS²-siirtojärjestelmän määrittelyä. Molempien siirtojärjestelmien mukaan vuoden aikana keskimäärin saavutettu osaaminen vastaa 60 osaamispistettä/opintopistettä.

2.2.2 Osaamiskokonaisuuksien sijoittaminen viitekehyksen tasoille

Työryhmä on tehtävänannon mukaisesti kartoittanut eri hallinnonalojen laajat osaamiskokonaisuudet, joiden hallinnonala katsoo täyttävän työryhmän määrittelemät kriteerit. Työryhmä on käsitellyt kartoituksessa saadut esitykset ja esittää, että voimassa olevan lainsäädännön mukaista viitekehystä laajennetaan sijoittamalla siihen taulukossa 1 esitetyt osaamiskokonaisuudet.

1 Lisätietoa ECVET-järjestelmän perusteista ja ECVET-pisteytyksen periaatteista löytyy ECVET-suosituksesta: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708\(02\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708(02)&from=EN).

2 Lisätietoa ECTS-järjestelmän perusteista ja ECTS-pisteytyksen periaatteista löytyy ECTS-oppaasta: http://ec.europa.eu/education/ects/users-guide/docs/ects-users-guide_en.pdf.

Taulukko 1. Kansallisen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen vaativuustasot ja työryhmän esityksen mukaisten osaamiskokonaisuuksien (kursiivilla) sijoittuminen viitekehykseen jo sijoitettujen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien ohella.

Kansallinen vaativuustaso / eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen taso	Tutkinnot, oppimäärät ja muut osaamiskokonaisuudet
Taso 1	
Taso 2	Perusopetuksen oppimäärä <i>Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)</i>
Taso 3	Lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVVA) Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA) <i>Taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä</i>
Taso 4	Lukion oppimäärä Ylioppilastutkinto Ammatilliset perustutkinnot Ammattitutkinnot Rikosseuraamusalan tutkinto Pelastajatutkinto Hätäkeskuspäivystäjätutkinto <i>Rajavartijan peruskurssi</i> <i>Aliupseerin perustason opintokokonaisuus</i>
Taso 5	Erikoisammattitutkinnot Alipäälylystötutkinto (pelastusala) Lennonjohdon perustutkinto (31.12.2017 saakka) <i>Aliupseerin yleistason (1 ja 2) opintokokonaisuus</i> <i>Aliupseerin mestaritason opintokokonaisuus</i>
Taso 6	Ammattikorkeakoulututkinnot Alemmat korkeakoulututkinnot <i>Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, joiden kohderyhmänä ovat alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt</i> <i>Rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyys</i> <i>Kirkon erityiskoulutukset</i> <i>Pastoraalitutkinto</i>
Taso 7	Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot Ylemmät korkeakoulututkinnot <i>Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, joiden kohderyhmänä ovat ylemmän korkeakoulututkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt</i> <i>Ylempi pastoraalitutkinto</i> <i>Esiupseerikurssi</i> <i>Sotatalouden ja tekniikan lisäopinnot</i>
Taso 8	Yliopistojen ja Maanpuolustuskorkeakoulun tieteelliset ja taiteelliset jatkotutkinnot (lisenssiaatin tutkinnot ja tohtorin tutkinnot) Yleisesikuntaupseerin tutkinto Erikoiseläinlääkärin tutkinto Erikoislääkärikoulutus Erikoishammaslääkärikoulutus

Seuraavassa esitetään työryhmän perustelut ehdotukselle osaamiskokonaisuuksien sijoittamisesta viitekehykseen.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavasta koulutuksesta säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) ja valtioneuvoston asetuksessa (673/2017). Koulutus on tutkintoon johtamatonta valmentavaa koulutusta, joka antaa sairauden tai vammaan vuoksi erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien mukaista opetusta ja ohjausta. Koulutuksen tavoitteena on pääsääntöisesti muu opiskelijan jatkosuunnitelma kuin ammatillisen tutkinnon suorittaminen. Tavoitteena on, että opiskelija löytää työn ja toimeentulon, asumisen, vapaa-ajan ja kuntoutumisen osalta ratkaisun hyvään ja toimintakyvyn mukaiseen itsenäiseen elämään.

Opetushallitus määrää koulutuksen perusteet työhön ja itsenäiseen elämään valmentavalle koulutukselle (Opetushallituksen määräys OPH-2659-2017). Koulutuksen perusteissa määrätään koulutuksen muodostuminen valinnaisista koulutuksen osista, koulutuksen osien laajuus osaamispisteinä ja koulutuksen osien osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen laajuus on 60 osaamispistettä, mikä vastaa vuoden aikana keskimäärin saavutettua osaamista. Koulutuksen suoritusajaksi määräytyy opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien perusteella. Koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen suoritusajasta, joka voi kuitenkin olla enintään kolme vuotta. Koulutus muodostuu valinnaisista koulutuksen osista. Koulutuksen osat ovat ammatillinen toimintakyvyn vahvistaminen, opiskeluvälineiden vahvistaminen ja työelämään valmentautuminen. Lisäksi opiskelija voi suorittaa muita valinnaisia koulutuksen osia. Koulutuksen tavoitteena on, että

- opiskelija osaa arvioida omia vahvuuksia ja kehittämistarpeitaan.
- opiskelija suoriutuu arkipäivän taidoista, osaa laittaa terveellistä ruokaa, huolehtia hygieniastaan, suunnitella ajankäyttöä ja osallistua sosiaaliseen toimintaan.
- opiskelija osaa käyttää yhteiskunnan palveluita oman elämäntilanteensa mukaisesti. Hän tuntee omat yhteiskunnalliset oikeutensa ja velvollisuutensa.
- opiskelija tuntee itselleen sopivat opiskelutekniikat.
- opiskelija osaa käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisen tukena ja apuvälineenä.
- opiskelija osaa arkielämässä tarvittavia matematiikan taitoja.
- opiskelija tietää työyhteisön keskeisiä toimintaohjeita ja sääntöjä ja tuntee työturvallisuuden keskeiset asiat.

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus suoritetusta työhön ja itsenäiseen elämään valmentavasta koulutuksesta. Todistus sisältää suoritettujen valmentavan koulutuksen osat sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat.

Työryhmä katsoo, että työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus täyttää viitekehysten sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehysten tasolle 2.

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA)

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävästä lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta säädetään lukiolaissa (629/1998) ja -asetuksessa (810/1998) sekä valtioneuvoston asetuksessa lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (942/2014). Lukiokoulutukseen valmistava koulutus on tutkintoon johtamaton koulutus, joka on tarkoitettu perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat tiedot ja taidot suorittaneille maahanmuuttajille tai vieraskielisille, joilla ei ole riittäviä kielellisiä valmiuksia suoritua lukio-opinnoista suomen tai ruotsin kielellä. Koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet lukiokoulutukseen siirtymistä varten. Lisäksi koulutuksen tulee tukea opiskelijoiden edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen elämänsä aikana.

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa noudatetaan Opetushallituksen päättämien opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallituksen määräys 56/011/2015) pohjalta laadittua opetussuunnitelmaa. Opetushallitus on perusteissa päättänyt eri aineiden ja aineryhmien opetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä sekä oppilaitoksen ja kodin yhteistyön ja opiskeluolosuhteiden keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluolosuhteiden tavoitteista.

Koulutus on laajuudeltaan yhden lukuvuoden opintokokonaisuus (vähintään 25 kurssia)³, ja se sisältää erityisesti suomen tai ruotsin kielen ja tarvittaessa muiden kielten opintoja, lukio-opintoja sekä lukio-opiskelussa vaadittavia tietoja ja taitoja. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijalle tulee antaa opinto-ohjausta. Koulutuksen tavoitteena on, että

- opiskelijan valmiudet opiskella lukiokoulutuksessa suomen tai ruotsin kielellä ovat lisääntyneet.
- opiskelijan lukio-opiskelussa vaadittavat opiskelutaidot ovat kehittyneet.
- opiskelijan monilukutaito on vahvistunut ja hänen eri tiedonalojen käsitteitä, ajattelutapoja ja ilmaisua koskeva hallinta on syventynyt.

³ 1.8.2019 voimaan astuvan uuden lukiolain (714/2018) nojalla lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän laajuus on 50 opintopistettä.

- opiskelijan tiedonhankinta ja -soveltamistaidot sekä tieto- ja viestintätekninen osaaminen ovat vahvistuneet.
- opiskelijalla on käsitys suomalaisen lukiokoulutuksen ja muun koulutusjärjestelmän toimintamalleista ja vaatimuksista ja hän osaa asettaa realistisesti koulutustaan ja kehitystään koskevia tavoitteita.
- opiskelijan tietämys suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista on lisääntynyt.
- opiskelijalla on käsitys suomalaisen lukiokoulutuksen ja muun koulutusjärjestelmän toimintamalleista ja vaatimuksista ja hän osaa asettaa realistisesti koulutustaan ja kehitystään koskevia tavoitteita.
- opiskelijan edellytykset elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen elämänsä aikana ovat kehittyneet.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen suoritetuista opinnoista annetaan todistus. Todistukseen merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä tai merkintä aineryhmän tai oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta.

Työryhmä katsoo, että lukiokoulutukseen valmistava koulutus täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 3.

Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA)

Ammatilliseen koulutukseen valmentavasta koulutuksesta säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa ja valtioneuvoston asetuksessa. Koulutus on tutkintoon johtamatonta valmentavaa koulutusta, joka antaa opiskelijoille valmiuksia ammatilliseen tutkintokoulutukseen hakeutumiseksi sekä vahvistaa opiskelijoiden edellytyksiä suorittaa ammatillinen tutkinto. Koulutus vahvistaa ensisijaisesti opiskelijoiden edellytyksiä suorittaa työmarkkinoille pääsyn edellyttämää osaamista tuottava ammatillinen perustutkinto tai vaihtoehtoisesti sellainen ammattitutkinto, joka tuottaa ensimmäisessä tai uudessa ammatissa tarvittavaa osaamista. Koulutus on ensisijaisesti tarkoitettu perusopetuksen päättäneille ja muille ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa oleville, työttömille työhakijoille, vanhentuneen tai puutteellisen ammattitaidon omaaville, erityistä tukea tarvitseville sekä maahanmuuttajataustaisille henkilöille.

Opetushallitus määrää koulutuksen perusteet ammatilliseen koulutukseen valmentavalle koulutukselle (Opetushallituksen määräys OPH-2658-2017). Koulutuksen perusteissa määrätään koulutuksen muodostuminen valinnaisista koulutuksen osista, koulutuksen osien laajuus osaamispisteinä sekä koulutuksen osien osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi.

Ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen laajuus on 60 osaamispistettä, mikä vastaa vuoden aikana keskimäärin saavutettua osaamista. Koulutus muodostuu

valinnaisista koulutuksen osista. Koulutuksen osat ovat ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien hankkiminen, opiskeluvälineiden vahvistaminen, työpaikalla järjestettävään koulutukseen valmentautuminen sekä osallisuuden ja käytännön taitojen vahvistaminen. Lisäksi opiskelija voi valita ammatillisen tutkinnon osia tai osa-alueita sekä muita valinnaisia koulutuksen osia. Koulutuksen tavoitteena on, että

- opiskelija tuntee Suomen koulutusjärjestelmän ja osaa hakeutua itselleen sopivaan koulutukseen. Hän osaa toimia yhteistyökykyisesti erilaisten ihmisten kanssa ryhmän jäsenenä.
- opiskelija osaa toimia erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa viestintätilanteissa sekä kirjallisesti että suullisesti ja osaa käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa monipuolisesti.
- opiskelija osaa käyttää matemaattisia, fysiikan ja kemian perusasioita hyväkseen hahmottaessaan asioiden välisiä yhteyksiä.
- opiskelija tuntee yhteiskunnan päätöksentekoa ja hankkii aktiivisesti tietoa yhteiskunnan monimuotoisuudesta.
- opiskelija osaa huolehtia arkipäivän elämästä sekä terveellisistä elämäntavoista.
- opiskelija osaa työskennellä vastuullisesti ja yhteistyökykyisesti työelämässä, osaa arvioida omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan. Hän tuntee työelämän keskeiset pelisäännöt.

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus suoritetusta ammatilliseen koulutukseen valmentavasta koulutuksesta. Todistus sisältää suoritettujen valmentavan koulutuksen osat sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat.

Työryhmä katsoo, että ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus täyttää viitekehysten sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehysten tasolle 3.

Taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä

Taiteen perusopetuksesta säädetään taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (633/1998) ja asetuksessa (813/1998). Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Laissa tarkoitettuja oppimääriä ovat taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä ja laaja oppimäärä. Oppilaaksi ottamisesta päättää koulutuksen järjestäjä.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1 300 tuntia, josta oppimäärään sisältyvien perusopintojen laskennallinen laajuus on 800 tuntia ja syventävien

opintojen laajuus 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia. Perusopintoja edeltävän varhaisiän kasvatuksen laajuudesta päättää koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus päättää opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallituksen määräys OPH-2068-2017) taiteenaloittain taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä.

Taiteen perusopetuksen opetus mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen kunkin taiteenalan oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen saavuttamisen. Taiteenalat ovat arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö, mediataiteet, musiikki, sanataide, sirkustaide, tanssi ja teatteri-taide. Opintojen tarkoituksena on kullekin taiteenalalle keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen sekä taiteenalan osaamisen laajentaminen tai painottaminen opintojen loppuvaiheessa oppilaitoksen tarjoamien mahdollisuuksien ja oppilaan tavoitteiden mukaisesti. Kaikkien taiteenalojen laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö.

Kaikkien taiteenalojen opinnoissa harjoitellaan taiteenalalle ominaisen aineksen kuten esimerkiksi kielen, liikkeen ja äänen tai materiaalien luovaa käyttöä taiteellisessa ilmaisussa. Jokaisella taiteenalalla oppilas kehittää itsearviointin ja oppimaan oppimisen taitojaan, mikä tarkoittaa, että hän oppii asettamaan tavoitteita oman osaamisensa kehittämiseksi. Kaikille taiteenaloille on yhteistä myös kulttuurisen osaamisen monimuotoinen kehittäminen.

Arkkitehtuurin laajan oppimäärän tavoitteena on muun muassa syventää oppilaan kykyä tuottaa arkkitehtonisia ideoita ja ratkaisuja sekä kehittää oppilaan ilmaisua ja luovaa ongelmaratkaisukykyä. Opinnot ohjaavat oppilasta soveltamaan suunnittelun keskeisiä käsitteitä, periaatteita ja prosesseja omassa työskentelyssään. Tavoitteena on myös, että opinnot suoritettuaan oppilas osaa arvioida ja arvottaa rakennettua ympäristöä. Arkkitehtuurin lopputyöhön sisältyy taiteellinen työ, kuvaus työskentelyprosessista ja oman oppimisprosessin pohdinta.

Kuvataiteessa tavoitteena on kehittää oppilaan osaamista siten, että oppilas kykenee tulkitsemaan ja ymmärtämään visuaalisen kulttuurin ilmiöitä eri näkökulmista ja ilmaisemaan itseään hänelle merkityksellisen taiteen kautta. Opinnot syventävät oppilaan kuvallista ajattelua ja kuvallisen ilmaisun ja kerronnan taitoja. Lopputyö muodostuu taiteellisesta työstä, työskentelyprosessin dokumentoinnista ja oman työn kirjallisesta reflektiosta.

Käsityön taiteen perusopetuksessa oppilas harjoittaa kädentaitojaan ja ajatteluntaitojaan sekä oppii löytämään ratkaisuja erilaisiin haasteisiin ja ilmaisemaan itsensä. Opinnot kehittävät oppilaan käsityön, muotoilun ja teknologian osaamista sekä luovat perustan monimateriaaliselle osaamiselle ja luovalle ilmaisulle. Käsityötaidot kehittyvät niin ideoinnissa, tavoitteellisessa suunnittelussa, muotoilussa kuin toteutuksessa. Lopputyö muodostuu tuotteesta, teoksesta tai palvelusta sekä siihen liittyvästä dokumentaatiosta, johon sisältyy myös itsearviointia.

Mediataiteiden taiteen perusopetuksessa oppilas oppii mediataiteiden tuotanto- ja esitystapoja sekä ilmaisemaan ja vaikuttamaan mediataiteiden keinoin. Opinnot vahvistavat hänen valmiuksiaan hyödyntää mediateknologiaa luovasti taiteellisessa toiminnassa. Mediataiteiden laajan oppimäärän lopputyö muodostuu teoksesta, työskentelyprosessin dokumentaatiosta, oman oppimisen reflektoinnista ja teoksen arvottamisesta mediataiteiden alueella.

Musiikin laajan oppimäärän opinnoissa musiikillisten taitojen hankkimisen lisäksi oppilas oppii käyttämään musiikkia monipuolisesti ilmaisunsa välineenä, ajattelemaan luovasti ja säveltämään omaa musiikkia. Osaaminen kehittyy niin yksin kuin yhdessä esittämisessä ja tulkitsemisessä sekä taiteidenvälisyyden ja musiikkiteknologian hyödyntämisessä. Musiikin laajan oppimäärän syventävien opintojen aikana oppilas suunnittelee ja toteuttaa musiikillista osaamista osoittavan lopputyön, joka voi muodostua erilaisista kokonaisuuksista tai keskittyä tiettyyn syvennettyyn osaamiseen.

Sanataiteessa opetuksen tavoitteena on kehittää osaamista siten, että oppilas osaa tuottaa sanataidetta ja julkaista teoksiaan. Osaamisen kehittäminen perustuu laajaan tekstikäsitukseen, jonka mukaan tekstejä voidaan tuottaa kirjoitetussa, puhutussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Sanataiteen lopputyössä painottuvat sanataiteen tuottamisen ja reflektoinnin taidot.

Sirkustaiteessa oppilas oppii käyttämään sirkustaitoja itseilmaisuuksiin ja valmistamaan itse sirkusesityksen tai esityskokonaisuuden. Sirkustaitojen harjoittelun pohjana on motoristen taitojen oppiminen. Syventävissä opinnoissa osaamista laajennetaan tai painotetaan ja oppilas kehittää teknisiä taitojaan valitsemassaan sirkuslajissa. Myös esittämisen suunnittelu, esiintyminen ja ilmaisutaitojen kehittäminen ovat keskeisessä asemassa näissä opinnoissa. Sirkustaiteen lopputyö on taiteellinen oppimisprosessi, joka muodostuu sirkusesityksestä ja kirjallisesta osiosta.

Tanssin taiteen perusopetuksessa oppilas kehittää osaamistaan siten, että hän osaa oman tanssilajinsa kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisua sekä valmistautua itsenäisesti esiintymistilanteisiin ja sovittaa oman liikekielensä esitettävän teoksen mukaisesti. Opintojen aikana hän kehittää osaamista, jota hän tarvitsee tanssin ammatillisissa tai korkea-asteen opinnoissa. Osaaminen kehittyy valitun tanssilajin kehollisessa artikulaatiossa, motorisissa taidoissa ja ilmaisussa sekä muun muassa liike- ja tanssi-improvisaatiossa. Opintojen aikana oppilas toteuttaa opettajan ohjauksessa tanssin laajan oppimäärän lopputyön.

Teatteritaiteen laajan oppimäärän opinnoissa oppilas kehittää teatterin tekemisen osaamistaan ja taiteellista ilmaisuaan. Hän voi kehittää osaamista eri näkökulmien kautta, kuten esimerkiksi näyttelijäntaiteessa, käsikirjoittamisessa tai esitysdramaturgiassa.

Teatteritaiteen laajan oppimäärän lopputyö on taiteellinen oppimisprosessi, joka toteutuu esityksenä tai osana esitystä.

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot. Päättötodistuksen tulee sisältää muun muassa tiedot taiteenalasta, opiskeluajasta vuosina, oppilaan suorittamista laajan oppimäärän perusopinnoista ja syventävistä opinnoista sekä sanallinen arvio oppilaan suorittamasta taiteenalan laajasta oppimäärästä.

Työryhmä katsoo, että taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 3.

Rajavartijan peruskurssi

Raja- ja merivartiokoulussa voidaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 25 §:n 1 momentin mukaan antaa rajavartiolaitoksen virkaan kelpoisuusvaatimukseksi säädettyä koulutusta sekä täydennys- ja erikoiskoulutusta Rajavartiolaitoksen henkilökunnalle ja muille henkilöille. Raja- ja merivartiokoulussa järjestetään rajavartijan perus-, jatko- ja mestarikurseja sekä Rajavartiolaitoksessa tarpeellista täydennyskoulutusta. Rajavartiolaitoksen ammatilliset opinnot luokitellaan ammatilliseksi täydennyskoulutukseksi, koska Rajavartiolaitoksella ei ole ammatillisten tutkintojen anto-oikeutta.

Rajavartijan perus-, jatko- ja mestarikurssin osaamistavoitteista säädetään Rajavartiolaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (651/2005) 42 §:n toisessa momentissa. Rajavartijan peruskurssin koulutus täyttää Euroopan unionin raja- ja merivartioiden perustason yhteisen opetussuunnitelman vaatimukset (Common Core Curriculum for Border and Coast Guard Basic Training in the EU). Eurooppalaisen raja- ja merivartiostosta annetun asetuksen (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetukset (EU) 2016/1624) mukaisesti jäsenvaltioiden on sisällytettävä yhteiset koulutusvaatimukset kansallisille rajavartijoilleen antamaansa koulutukseen.

Rajavartijan peruskurssi antaa valmiudet nuoremman rajavartijan virkaan. Peruskurssin laajuus on 67,5 opintopistettä ja se kestää yhden vuoden. Peruskurssin päämääränä on kouluttaa toimivaltaisia, perusoikeuksia kunnioittavia sekä hyvät perustiedot ja -taidot omaavia Rajavartiolaitoksen arvoihin sitoutuneita rajavartijoita. Peruskurssin jälkeen rajavartijan on kyettävä ylläpitämään ja kehittämään tietojaan ja taitojaan muuttuvassa toimintaympäristössä sekä asennoitumaan myönteisesti ja vastuuntuntoisesti työhönsä sekä itsensä kehittämiseen. Rajavartijan peruskurssin tavoitteena on, että opiskelijalla on valmiudet rajavartijan tehtävien hoitamiseen ja että hän hallitsee rajavartiomiehen

toimivaltuuksia koskevat säännökset ja määräykset sekä että hänellä on virassa vaadittava kielitaito. Rajavartijan peruskurssin muina tavoitteina ovat, että opiskelija

- tiedostaa asemansa Rajavartiolaitoksen virkamiehenä ja siihen liittyvät vastuut ja velvollisuudet
- ymmärtää Rajavartiolaitoksen tehtävien yhteiskunnallisen merkityksen ja aseman rajaturvallisuuden viranomaisena
- ymmärtää Rajavartiolaitoksen kansainvälisen toiminnan perusteet ja toiminnan osana Euroopan unionin rajavalvontajärjestelmää
- toimii opintojensa mukaisissa perustehtävissä sekä täyttää asetetut tehtävän kelpoisuusvaatimukset
- ymmärtää Rajavartiolaitoksen sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävien perusteet ja osaa toimia sijoituksensa mukaisessa tehtävässä rajajoukkokokoonpanossa
- tunnistaa välittömän ja välillisen syrjinnän sekä ymmärtää erilaisten yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoisuuteen ja syrjintään liittyvien ongelmatilanteiden ratkaisemisen periaatteet.

Työryhmä katsoo, että rajavartijan peruskurssi täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 4.

Aliupseeriston koulutus

Puolustusvoimien koulutusjärjestelmä muodostuu palkatun henkilöstön ja asevelvollisten koulutusjärjestelmästä. Aliupseerien opintokokonaisuuksien vaatimukset perustuvat viran kelpoisuusehtoihin ja tehtävien osaamisvaatimuksiin. Puolustusvoimien viroista ja niiden erityisistä kelpoisuusvaatimuksista säädetään Puolustusvoimista annetun valtioneuvoston asetuksen (1319/2007) 2 luvussa. Puolustusvoimat kehittää kaikkien henkilöstöryhmien osaamista täydennyskoulutuksella, jotta osaaminen vastaa normaali- ja poikkeusolojen tehtäviä. Aliupseerien tehtävistä ja osaamistavoitteista määrätään Puolustusvoimien sisäisillä normeilla. Puolustusvoimilla ei ole ammatillisten tutkintojen anto-oikeutta, minkä vuoksi ammatilliset opinnot luokitellaan täydennyskoulutukseksi.

Puolustusvoimien täydennyskoulutus -normissa (HM431/19.3.2018) määrätään täydennyskoulutuksen päämäärät, kohderyhmät ja suunnittelun periaatteet. Normi käskee perusteet täydennyskoulutuksen ohjaukseen, suunnitteluun ja toimeenpanoon. Lisäksi normi käskee perusteet aliupseeriston koulutukseen, ohjeistaa täydennyskoulutusten haku- ja valintaprosessit sekä määrittää nimeämistä edellyttävät opintokokonaisuudet.

Aliupseerin perustason opintokokonaisuus

Aliupseerin perustason opintokokonaisuuden suorittaminen on edellytyksenä Puolustusvoimien vakituisen aliupseerin virkaan. Koulutuksen suorittanut voi hakeutua esimerkiksi järjestelmän operaattorin tehtäviin, joukkueen nuoremman kouluttajan tehtäviin tai poikkeusolojen joukkueen johtajan tehtäviin. Perustason opintokokonaisuuden laajuus on enintään 65 osaamispistettä ja opinnot on suunniteltava siten, että ne voidaan suorittaa yhden vuoden aikana, mikäli opintotarjonta sen mahdollistaa. Opintokokonaisuuden päämääränä on, että aliupseeri kykenee toimimaan perustason tehtävissä ja saa perusteet itsensä jatkuvaan kehittämiseen sekä työssä oppimiseen. Yhteisten opintojen keskeisimpinä tavoitteina ovat, että aliupseeri ymmärtää yhteisiin arvoihin ja asenteisiin pohjautuvan arvoperustan, Puolustusvoimien tehtävän normaali- ja poikkeusolojen organisaationa sekä elinikäisen oppimisen periaatteet. Aliupseeri toimii Puolustusvoimien työ- ja palvelusturvallisuuden periaatteiden mukaisesti ja osaa johtaa perusammunnat. Puolustushaarakohtaisen koulutuksen tavoitteena on, että aliupseeri osaa oman alansa osaamisvaatimuksien mukaiset kouluttajan tai operaattorin tehtävät. Aliupseeri saavuttaa tehtävissään tarvittavia lisenssejä.

Työryhmä katsoo, että aliupseerin perustason opintokokonaisuus täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 4.

Aliupseerin yleistason (1 ja 2) opintokokonaisuus

Aliupseerin yleistason (1 ja 2) opintokokonaisuuden edellytyksenä on suoritettujen perustason opinnot ja riittävä toimintakyky. Yleistason koulutuksen suorittanut voi hakeutua esimerkiksi järjestelmän asiantuntijan tehtäviin, opetusaliupseerin tehtäviin, joukkueen johtajan tehtäviin tai vääpelin tehtäviin. Yleistason opintokokonaisuuden laajuus on yhteensä enintään 75 osaamispistettä. Yleistason 1 opintokokonaisuuden laajuus on enintään 45 osaamispistettä ja yleistason 2 opintokokonaisuuden laajuus enintään 30 osaamispistettä. Molempien kokonaisuuksien opinnot on suunniteltava siten, että ne voidaan suorittaa yhden vuoden aikana, mikäli opintotarjonta sen mahdollistaa.

Yleistason (1 ja 2) opintokokonaisuuden päämääränä on, että aliupseeri kykenee toimimaan yleistason työnjohto- ja/tai asiantuntijatehtävissä ja osaa kehittää itseään työtehtävissään. Yhteisten opintojen tavoitteena on päivittää ja ajantasaistaa aliupseerin tiedot Puolustusvoimien arvoista, asiantuntijuuden kehittymisestä ja esimiestyöstä sekä kouluttajana kehittymisen periaatteista. Aliupseeri laajentaa käsitystään joukon tai yksilöiden toimintakyvyn ylläpitämisen ja kehittämisen periaatteista (fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen, eettinen). Aliupseeri osaa perusteet työyhteisön toiminnan kehittämisestä ja vääpelinä toimimisesta normaali- ja poikkeusolojen organisaatiossa. Lisäksi tavoitteena on, että aliupseeri osaa oman alansa osaamisvaatimusten mukaisesti johtaa ja järjestää henkilökunnan koulutustapahtumia ja ohjata nuorempien aliupseerien työssä oppimista. Aliupseeri saavuttaa tehtävissään tarvittavia lisenssejä.

Työryhmä katsoo, että aliupseerin yleistason (1 ja 2) opintokokonaisuus täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 5.

Aliupseerin mestaritason opintokokonaisuus

Mestaritason opintokokonaisuuden edellytyksenä on suoritettut yleistason opinnot, pitkä työkokemus (noin 25 vuotta) ja riittävä toimintakyky. Mestaritason opintokokonaisuuden suorittanut voi hakeutua esimerkiksi valvontajohtajan, taistelunjohtajan, vartioston johtajan, konepäällikön, esikuntamestarin tai panssarimestarin tehtäviin tai vaativiin opetusaliupseerin tehtäviin. Opintokokonaisuuden laajuus on enintään 30 osaamispistettä ja opinnot on suunniteltava siten, että ne voidaan suorittaa yhden vuoden aikana, mikäli opintotarjonta sen mahdollistaa. Mestaritason yhteisten opintojen tavoitteena on, että opinnot suoritettuaan henkilö käyttää esimies- ja kouluttamistaitojaan esimerkillisesti, analysoi ja suunnittelee oman erikoisalalan toimintaa ja kykenee esittämään kehittämistoimenpiteitä alaltaan sekä ymmärtää oman erityisalansa tehtävänsä liittymisen muiden puolustushaarojen, toimialojen ja koko puolustusvoimien toimintaan.

Työryhmä katsoo, että aliupseerin mestaritason opintokokonaisuus täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 5.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvien korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksista säädetään ammattikorkeakoululaissa (932/2014) ja yliopistolaissa (558/2009). Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset ovat jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia, joita yliopistot ja ammattikorkeakoulut järjestävät korkeakoulututkinnon suorittaneille ja niille, joilla korkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet. Erikoistumiskoulutukset ovat vähintään 30 opintopisteen laajuisia. Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin vaadittava 1 600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutuksen järjestäminen perustuu yliopistolain 7 c §:n ja ammattikorkeakoululain 11 a §:n mukaisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen keskinäiseen yhteistyöhön, jossa sovitaan koulutuksen perusteista. Sopimusmenettelyn aikana on tehtävä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa.

Erikoistumiskoulutusten yhteisistä tavoitteista ja vähimmäislaajuudesta sekä erikoistumiskoulutuksesta sopimisesta, sopimuksen sisällöstä ja koulutuksen järjestämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista

annetun valtioneuvoston asetuksen (794/2004) sekä ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014) mukaan erikoistumiskoulutusta koskevassa yliopistojen/ammattikorkeakoulujen sopimuksessa on sovittava ainakin järjestettävän erikoistumiskoulutuksen nimestä, koulutuksen laajuudesta, tavoitteista, kohderyhmästä sekä opiskelijan asiantuntemuksen osoittamisesta. Sopimusosapuolilla on velvollisuus ilmoittaa sopimusta koskevat tiedot erikoistumiskoulutuksia koskevaan julkiseen luetteloon, jota pitää Opetushallitus.

Yliopistojen erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija koulutustaustansa ja työkokemuksensa pohjalta kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä yliopistolain 7 a §:n 3 momentin mukaisessa sopimusmenettelyssä määritellyllä työelämän osa-alueella; hallitsee asiantuntijaroolin edellyttämän tieteellisammattillisen erikoisosaamisen ja sen yhteydet toimintaympäristöön; pystyy tieteellistä tutkimustietoa tai taiteellisen toiminnan menetelmiä hyödyntäen analysoimaan, arvioimaan ja kehittämään erikoistumisalansa ammatillisia käytäntöjä ja kykenee toimimaan yhteisöissä ja -verkostoissa oman erikoistumisalansa asiantuntijana.

Ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija koulutustaustansa ja työkokemuksensa pohjalta kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä ammattikorkeakoululain 11 a §:n 3 momentin mukaisessa sopimusmenettelyssä määritellyllä työelämän osa-alueella; saavuttaa asiantuntijuuden edellyttämän syvällisen erityisosaamisen tai monialaisen kokonaisuuden hallinnan; osaa arvioida ja kehittää erityisalansa ammatillisia käytäntöjä perustuen tutkimukseen tai taiteellisen toiminnan menetelmiin ja kykenee toimimaan yhteisöissä ja -verkostoissa oman erityisalansa asiantuntijana.

Korkeakoulu antaa opiskelijalle hänen suorittamastaan erikoistumiskoulutuksesta todistuksen. Todistuksesta tulee käydä ilmi erikoistumiskoulutuksen nimi ja koulutuksen keskeinen sisältö.

Työryhmä katsoo, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset täyttävät viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että erikoistumiskoulutukset sijoitetaan koulutustyyppinä niiden edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasoille 6 ja 7. Sijoittelu perustuu lainsäädännössä määriteltyihin osaamistavoitteisiin, jotka kytkeytyvät erikoistumiskoulutuksen suorittajan koulutustaustaan ja siten koulutuksen kohderyhmään. Erikoistumiskoulutukset, joiden pääasiallisena kohderyhmänä ovat alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt, esitetään sijoitettavaksi viitekehystasolle 6. Tasolle 7 työryhmä esittää sijoitettavaksi ne erikoistumiskoulutukset, joiden pääasiallisena kohderyhmänä ovat ylemmän korkeakoulututkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt.

Rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyys

Rajatusta lääkkeenmääräämisestä säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun laissa (559/1994). Sairaanhoitajalla, jolla on riittävä käytännön kokemus ja joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettävän lisäkoulutuksen, on rajattu oikeus määrätä apteekista hoidossa käytettäviä lääkkeitä terveyskeskuksessa hoitamalleen potilaalle, kun kyseessä on ennalta ehkäisevä hoito tai lääkityksen jatkaminen, kun lääkäri on tehnyt taudinmäärityksen tai kun lääkitys perustuu sairaanhoitajan toteamaan hoidon tarpeeseen (rajattu lääkkeenmääräminen). Rajatun lääkkeenmääräämisen edellytyksenä on kirjallinen määräys, jossa todetaan ne lääkkeet, joita sairaanhoitaja saa määrätä, ja mahdolliset lääkkeiden määräämiseen liittyvät rajoitukset. Kirjallisen määräyksen antaa vastaava lääkäri siinä terveyskeskuksessa, johon sairaanhoitaja on palvelussuhteessa. Kun sairaanhoitopiiri hoitaa alueensa terveyskeskuksen päivystyspalvelut, määräyksen antaa sairaanhoitopiirin johtava lääkäri, jos sairaanhoitaja on sairaanhoitopiirin palveluksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella (1088/2010) annetaan potilasturvallisuuden varmistamiseksi tarkemmat säännökset lääkkeitä ja tautitiloista, joita rajattu lääkkeenmääräminen voi koskea sekä kirjallisen määräyksen kaavasta.

Rajatun lääkkeenmääräämisen edellyttämästä lisäkoulutuksesta ja käytännön kokemuksesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa (1089/2010). Rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyden tuottavaan koulutukseen saadaan ottaa laillistettu sairaanhoitaja sekä sairaanhoitajana laillistettu terveydenhoitaja ja kättilö. Koulutukseen otettavalla tulee olla viimeisten viiden vuoden ajalta vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus sillä tehtävällä alueella, jolla hän tulee lääkettä määräämään.

Erikoispätevyyden saaminen edellyttää suoritettuja 45 opintopisteen laajuisia korkeakouluopintoja, jotka koostuvat tautiopin, kliinisen lääketieteen, kliinisen hoitotyön, farmakologian ja reseptiopin opintokokonaisuuksista siten, että tautiopin, kliinisen lääketieteen, farmakologian ja reseptiopin opintojen määrä on yhteensä vähintään 20 opintopistettä. Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin vaadittava 1 600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä. Ammattikorkeakoulut ja yliopistot toimivat yhteistyössä koulutuksen suunnittelussa ja käytännön järjestämisessä. Teoreettisia opintoja tulee tukea käytännön opiskelu terveydenhuollon toimintayksikössä. Työssä tapahtuvaa oppimista on ohjattava lääkärin ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun lääkärin, joka myös vastaa opiskelijan välittömästä ohjauksesta ja osallistuu työelämässä tapahtuvan näytön arviointiin. Ammattikorkeakoulun ja terveydenhuollon toimintayksikön on sovittava opiskelijan ohjaamisesta kirjallisesti. Sopimukseen sisällytetään tieto työssä tapahtuvaa opiskelua ohjaavasta lääkäristä ja hänen tehtävistään.

Rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyden edellyttämän koulutuksen tulee antaa sairaanhoitajalle sekä sairaanhoitajana laillistetulle terveydenhoitajalle ja kättilölle

valmiudet määrätä apteekista hoidossa käytettäviä lääkkeitä hoitamilleen potilaille, seurata ja arvioida hoidon vaikutuksia sekä noudattaa lääkkeen määräämisestä annettuja säännöksiä, potilasturvallisuuden vaatimuksia ja yleisesti hyväksytyjä hoitokäytäntöjä. Lisäksi koulutuksen on annettava valmiudet työskentelyyn moniammatillisessa yhteistyössä sekä valmiudet arvioida ja kehittää ammatillista osaamista ja lääkkeen määräämisen käytäntöjä.

Korkeakoulu antaa opiskelijalle todistuksen koulutuksen suorittamisesta. Todistukseen merkitään koulutuksen laajuus, osaamiskokonaisuudet ja niiden näyttö, tieto koulutukseen sisältyvää käytännön opiskelua ohjanneesta lääkäristä sekä tieto siitä, että kyseessä on terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 14 §:n 3 momentissa tarkoitettu rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyden edellyttämä koulutus.

Työryhmä katsoo, että rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyys täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 6.

Kirkon erityiskoulutukset

Kirkon erityiskoulutuksista säädetään kirkon säädöskokoelmaan kuuluvassa Kirkkohallituksen päätöksessä vaativien erityistehtävien edellyttämistä kirkon erityiskoulutuksista. Erityiskoulutukset ovat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon henkilöstökoulutusta, jonka tavoitteena on syventää kirkon työntekijöiden perusosaamista, vahvistaa erityisosaamista sekä laaja-alaistaa asiantuntijuutta kirkon työssä. Erityiskoulutukset ovat pääasiassa korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettaviksi tarkoitettuja, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista osaamista tai vaativan erityisalan erityisosaamista syventäviä ja laaja-alaistavia sekä erityistä asiantuntijuutta kehittäviä koulutuksia, jotka ovat laajuudeltaan vähintään 30 opintopistettä. Tavoitteena on, että osallistuja

- syventää, kehittää ja laaja-alaistaa ammatillista osaamistaan ja erityisosaamistaan
- osaa hyödyntää osaamistaan ja erityistä asiantuntijuuttaan arvioidessaan ja kehittäessään toimintaa, alansa ammatillisia periaatteita ja käytäntöjä
- osaa toimia erityisalansa asiantuntijatehtävissä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnissa tai sen verkostoissa ja yhteisöissä.

Kirkkohallitus järjestää erityiskoulutuksia, jotka tuottavat pätevyiden koulutusalan mukaisiin tehtäviin kirkossa. Kirkkohallituksen päätöksessä tarkoitettuja erityiskoulutuksia ovat tällä hetkellä sairaalasielunhoidon erityiskoulutus (60 op), perheneuvonnan erityiskoulutus (60 op), kirkon työnohjaajakoulutus (60 op) ja kirkon organisaatiokonsultoinnin erityiskoulutus (45 op).

Eryityskoulutus suoritetaan Kirkkohallituksen kullekin koulutukselle hyväksymässä koulutus-kuvauksessa määrättyllä tavalla. Kirkkohallitus pitää kirkon erityiskoulutuksista julkista luetteloa, johon merkitään erityiskoulutuksen nimi, laajuus, osaamistavoitteet ja kohderyhmät.

Kirkkohallitus antaa erityiskoulutuksesta todistuksen, josta ilmenee koulutuksen laajuus ja osaamistavoitteet.

Työryhmä katsoo, että kirkon erityiskoulutukset täyttävät viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että erityiskoulutukset sijoitetaan koulutustyyppinä niiden edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 6.

Pastoraalitutkinto

Pastoraalitutkinto on kirkon koulutusjärjestelmässä vakiintunut tutkinto. Kirkkolain (1054/1993) nojalla annetun Kirkkojärjestyksen (1055/1993) 6 luvun 10 §:n mukaan kirkkoherran tai kappalaisen virkaa hakevan tulee olla pastoraalitutkinnon suorittanut pappi.

Pastoraalitutkinnon suorittamisen edellytyksenä on, että pappi on sitä ennen vähintään kaksi vuotta hoitanut papin tai lehtorin virkaa, toiminut teologisen tieteen opettajana yliopistossa tai uskonnonopettajana oppilaitoksessa tai ollut tuomiokapitulin oikeuttamana pappina tai lehtorina yhdistyksen, yhteisön, säätiön tai laitoksen palveluksessa sekä käyttäytynyt moitteettomasti. Pastoraalitutkinto on työuran alkuvaiheeseen Suomen evankelis-luterilaisen kirkon papeille ja lehtoreille suunniteltu tutkinto, jonka tavoitteena on syventää niitä tietoja ja kehittää niitä taitoja, joita pappi tarvitsee kirkon työssä. Pastoraalitutkinto suoritetaan tuomiokapitulissa. Tutkinnon tavoitteesta, laajuudesta ja sisällöstä säädetään Piispainkokouksen päätöksessä pastoraalitutkinnosta (kirkon säädöskokoelma, nro 116).

Pastoraalitutkinnon laajuus on 40 opintopistettä. Tutkinnon tavoitteena on syventää papin ja lehtorin ydinosaamista ja tukea hänen kehittymistään kirkon työn ammattilaiseksi. Tutkinnon suorittanut hallitsee Raamatun ja luterilaisen tunnustuksen keskeisen sisällön sekä ymmärtää kirkon traditioita. Hän on perehtynyt kirkon eri toiminta-alueisiin ja osaa tulkita kristillistä sanomaa muuttuvassa toimintaympäristössä.

Työryhmä katsoo, että pastoraalitutkinto täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 6.

Ylempi pastoraalitutkinto

Kirkkolain (1054/1993) nojalla annetun Kirkkojärjestyksen (1055/1993) 6 luvun 10 §:n mukaan Tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherranvirkaa hakevalta vaaditaan ylempi

pastoraalitutkinto. Ylempää pastoraalitutkintoa edellytetään Kirkkojärjestyksen 19 luvun 2 §:n mukaan myös pappisasessorilta sekä hiippakuntadekaanilta.

Ylempi pastoraalitutkinto on tarkoitettu papeille, jotka ovat kiinnostuneet teologisen ammattitaidon syventämisestä ja vaativista johtamistehtävistä kirkossa. Tutkinnon suorittamisen edellytyksenä on pastoraalitutkinto ja tyydyttävästi suoritettu seurakuntatyön johtamisen tutkinto tai muutoin hankittu kelpoisuus hakea kirkkoherran virkaa. Ylempi pastoraalitutkinto suoritetaan tuomiokapitulissa. Tutkinnon tavoitteesta, laajuudesta ja sisällöstä säädetään Piispainkokouksen päätöksessä ylemmästä pastoraalitutkinnosta (kirkon säädöskokoelma, nro 106).

Ylemmän pastoraalitutkinnon laajuus on 80 opintopistettä. Tutkinnon tavoitteena on perehdyttää syvällisesti teologiaan ja sen soveltamiseen kirkon toiminnassa, johtamiseen kirkossa sekä kirkon hallintoon ja järjestysmuotoon. Ylemmän pastoraalitutkinnon osaamistavoitteet määräytyvät rakenteeseen kuuluvien koulutusten tai erillisten moduulien mukaan. Ylempään pastoraalitutkintoon hyväksyttävät opinnot ratkaisee tuomiokapituli hyväksyessään henkilökohtaiset opintosuunnitelmat ja suoritettun tutkinnon. Ylempi pastoraalitutkinto on luonteeltaan tehtävälähtöinen pätevoittävä koulutus. Se antaa tutkinnon suorittajalle niitä tietoja, taitoja ja valmiuksia, joita tuomiorovastin, pappisasessorin ja hiippakuntadekaanin tehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää. Koulutuksesta on hyötyä myös muissa kirkon vaativissa hallinto-, johtamis- ja asiantuntijatehtävissä.

Työryhmä katsoo, että ylempi pastoraalitutkinto täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 7.

Esiupseerikurssi

Puolustusvoimiin kuuluvassa Maanpuolustuskorkeakoulussa järjestettävä esiupseerikurssi on sotatieteellistä täydennyskoulutusta, joka perustuu lakiin Maanpuolustuskorkeakoulusta (1121/2008). Puolustusvoimat kehittää kaikkien henkilöstöryhmien osaamista täydennyskoulutuksella, jotta osaaminen vastaa normaali- ja poikkeusolojen tehtäviä. Puolustusvoimien täydennyskoulutus -normissa (HM431/19.3.2018) määrätään täydennyskoulutuksen päämäärät, kohderyhmät ja suunnittelun periaatteet. Normi käskee perusteet täydennyskoulutuksen ohjaukseen, suunnitteluun ja toimeenpanoon. Valintakriteerinä esiupseerikurssille on upseereilla sotatieteiden maisterin tutkinto. Kurssille voivat hakeutua myös ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet erikoisupseerit ja Puolustusvoimissa työskentelevät siviilit.

Esiupseerikurssin suorittaneet voivat toimia puolustushaarojen yhtymien ja Rajavartiolaitoksen poikkeusolojen esikuntien esikuntaupseerien tehtävissä. Opintojen sisällöstä ja

osaamistavoitteista määrätään tarkemmin Maanpuolustuskorkeakoulun opetussuunnitelmassa (AM7409/2.5.2016). Opintojen laajuus on 33 opintopistettä. Maanpuolustuskorkeakoulussa yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin vaadittava 1 600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä. Esiupseerikurssin tavoitteena on, että opinnot suoritettuaan upseeri

- osaa toimia oman puolustushaaran yhtymätason poikkeusolojen esikuntien esikuntaupseerin tehtävissä
- osaa arvioida poikkeusolojen tehtäviensä edellyttämät sotataidon, sotatekniikan, esikuntatyöskentelyn sekä johtamisen periaatteet
- osaa oman aselajinsa ja toimialansa poikkeusolojen suunnittelun sekä ymmärtää muiden aselajien ja toimialojen toimintaperiaatteet osana esikunnan kokonaistoimintaa
- osaa toimia ja soveltaa hankkimiaan tietoja ja taitoja kansainvälisessä esikunnassa kriisinhallintatehtävissä
- ymmärtää puolustusvoimien ja puolustushaaransa roolin yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa omassa tehtävässään
- osaa arvioida esiupeereiuuden vaatimukset ja arvojen merkityksen sekä kykenee käyttämään niitä johtamiskulttuurin kehittämiseen ja osaamisen johtamiseen.

Työryhmä katsoo, että esiupeerikurssi täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 7.

Sotatalouden ja tekniikan lisäopinnot

Puolustusvoimiin kuuluvassa Maanpuolustuskorkeakoulussa järjestettävät sotatalouden ja tekniikan lisäopinnot ovat sotatieteellistä täydennyskoulutusta, joka perustuu lakiin Maanpuolustuskorkeakoulusta (1121/2008). Puolustusvoimat kehittää kaikkien henkilöstöryhmien osaamista täydennyskoulutuksella, jotta osaaminen vastaa normaali- ja poikkeusolojen tehtäviä. Puolustusvoimien täydennyskoulutus -normissa (HM431/19.3.2018) määrätään täydennyskoulutuksen päämäärät, kohderyhmät ja suunnittelun periaatteet. Normi käskää perusteet täydennyskoulutuksen ohjaukseen, suunnitteluun ja toimeenpanoon. Valintakriteerinä sotatalouden ja tekniikan lisäopintoihin on upseereilla esiupeerikurssin tai yleisesikuntaupseerin tai sotatieteiden maisterin tutkinnon suorittaminen. Erikoisupseerien ja siviilien valintakriteerinä on korkeakoulututkinto.

Sotatalouden ja tekniikan lisäopinnot suorittaneet voivat toimia vaativissa asiantuntija- ja johtotehtävissä Puolustusvoimien hankkeissa tai muussa suorituskyvyn suunnittelussa ja rakentamisessa. Opintojen sisällöstä ja osaamistavoitteista määrätään tarkemmin

Maanpuolustuskorkeakoulun opetussuunnitelmassa (AO10394/5.6.2018). Opintojen laajuus on 56 opintopistettä. Maanpuolustuskorkeakoulussa yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin vaadittava 1 600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä. Sotatalouden ja tekniikan lisäopintojen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida suorituskyvyn eri osa-alueita ja soveltaa eri osa-alueisiin liittyviä menetelmiä sekä työkaluja
- osaa arvioida, johtaa sekä toteuttaa suorituskyvyn suunnittelua, kehittämistä ja rakentamista hankkeessa
- osaa analysoida Puolustusvoimien suorituskyvyn kokonaisuuden ja sen kehittämisen lähtökohdat sekä osaa tunnistaa vaihtoehdot suorituskykyjen luomiseksi suunnittelun ja rakentamisen prosesseissa työtehtävässään
- ymmärtää suorituskyvyn suunnittelun, kehittämisen, rakentamisen ja ylläpidon käsitteet ja merkityksen Puolustusvoimien toiminnassa
- ymmärtää hankintojen, hankkeiden ja kehittämisohjelmien sekä puolustusteollisuuden osuuden puolustusvoimien suorituskyvyn suunnittelussa, kehittämisessä ja rakentamisessa
- ymmärtää käytössä olevien teknologioiden suomat mahdollisuudet ja rajoitukset oman puolustushaaransa suorituskyvyn kehittämisessä sekä rakentamisessa.

Maanpuolustuskorkeakoulu antaa opiskelijalle sotatalouden ja tekniikan lisäopintojen suorittamisesta opintosuoritusotteen ja todistuksen.

Työryhmä katsoo, että sotatalouden ja tekniikan lisäopinnot -kurssi täyttää viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit ja esittää, että osaamiskokonaisuus sijoitetaan sen edellyttämän osaamisen perusteella viitekehyksen tasolle 7.

3 Viitekehysten laajentamisen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Kansallisen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehysten laajentamista koskevalla esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Lähtökohtana on, että esityksen ehdotukset toteutetaan olemassa olevien määrärahojen puitteissa ja että esimerkiksi tiedotuksessa hyödynnetään Euroopan komissiolta eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten toimeenpanon tueksi haettavana olevaa rahoitusta.

3.2 Vaikutukset viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien toimintaan

Viitekehysten laajentaminen ei lisää merkittävästi hallinnollista työtä opetus- ja kulttuuriministeriössä tai muissa ministeriöissä. Viitekehykseen tehtävät laajennukset lisäävät hieman hallinnollista työtä Opetushallituksessa, joka on nimetty Suomen kansalliseksi koordinaatiopisteeksi. Koordinaatiopisteen tehtävänä on huolehtia kansalliseen viitekehykseen liittyvästä viranomaistiedottamisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä kansainvälisestä yhteistyöstä ja siihen liittyvästä tiedottamisesta.

Koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen hallinnollisen työn määrä ei lisäänty merkittävästi. Hallinnollinen työ lisääntynee vähäisessä määrin, kun joidenkin viitekehykseen lisätyjen opintokokonaisuuksien osalta tutkintotodistukseen, todistukseen tai tutkintotodistusten kansainväliseen käyttöön tarkoitettuun liitteeseen sisällytetään nyt olevien tietojen lisäksi maininta suoritettun tutkinnon tai muun osaamiskokonaisuuden EQF-tasosta.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Viitekehysten laajentaminen parantaa suomalaisen tutkintojärjestelmän toimivuutta, selkeyttä ja ymmärrettävyyttä sekä helpottaa koulutusjärjestelmän sisällä liikkumista määrittelemällä tarkemmin Suomen tutkintojärjestelmään kuuluvien eri hallinnonalojen tutkintojen ja oppimäärien sekä muiden osaamiskokonaisuuksien keskinäiset suhteet. Esitys selkeyttää erityisesti sellaisten tutkintoihin rinnastettavien tai muutoin laajojen osaamiskokonaisuuksien asemaa tutkintojärjestelmässä, joiden osaamistavoitteista säädetään laissa tai säädetään tai määrätään lain nojalla, jos ne ovat kelpoisuus- tai pätevyysvaatimuksena ammatissa tai tehtävässä toimimiseen tai muutoin liittyvät osaamisen kehittämiseen tai ammattitaidon parantamiseen.

Viitekehysten lisätyillä opintokokonaisuuksilla on tosiasiallisesti tunnustettu asema osana valmistavaa-, jatko-, täydennys- tai erikoistumiskoulutusta, mutta esityksen myötä niiden asema vahvistuu ja selkeytyy osana kansallista koulutus- ja tutkintojärjestelmää. Osaamiskokonaisuuksien sijoittamisella viitekehykseen on lisäarvoa sekä osaamiskokonaisuuden suorittaneelle yksilölle että työnantajille. Viitekehysten sijoittaminen tukee kansainvälistä liikkuvuutta, koulutusjärjestelmän läpinäkyvyyttä, osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä opintojen hyväksi lukemista ja aiemman hankitun osaamisen arviointia ja sujuvoittaa siten yksilön opintopolkua. Uusien opintokokonaisuuksien ottaminen osaksi viitekehystä toisaalta tuo esille myös sen tosiasian, että koulutus- ja tutkintojärjestelmän muotoutuessa vastaamaan uusiin haasteisiin on viitekehystä tarpeen päivittää myös tulevaisuudessa.

4 Viitekehyksen laajentamista koskevien ehdotusten valmistelu

4.1 Työryhmän työskentely

Viitekehyksen laajentamista valmistellut ja koordinoituneet työryhmä on kokoontunut toimikautensa aikana yhteensä seitsemän kertaa. Työryhmä sopi 28.3.2018 ja 3.5.2018 pidetyissä kokouksissaan raportin luvussa 2.2.1 esitetyistä tarkennetuista kriteereistä viitekehykseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille ja pyysi sen jälkeen eri hallinnonaloja ja muita työryhmässä edustettuna olevia tahoja kartoittamaan kriteerit täyttävät oman hallinnon- tai toimialansa osaamiskokonaisuudet. Pyyntö osaamiskokonaisuuksien kartoittamisesta lähetettiin 15.5.2018 työryhmän jäsenille sekä erikseen niille ministeriöille, jotka eivät ole edustettuina työryhmässä. Esitykset viitekehykseen sijoitettavista osaamiskokonaisuuksista pyydettiin toimittamaan sähköisellä lomakkeella 10.8.2018 mennessä. Osaamiskokonaisuuksista pyydettiin kirjaamaan sähköiseen lomakkeeseen seuraavat tiedot:

1. Osaamiskokonaisuutta viitekehykseen esittävä taho
2. Osaamiskokonaisuuden nimi
3. Osaamiskokonaisuuden tuottama osaaminen (kuvataan osaamisena, ei sisältöinä tai aikana)
4. Osaamiskokonaisuuden laajuus (kuvataan opintopisteinä, osaamispisteinä tai niihin rinnastettavana aikana)
5. Tehtävät, joihin osaamiskokonaisuus valmistaa / kelpoisuus, jonka osaamiskokonaisuus tuottaa
6. Osaamiskokonaisuuden ja sille määriteltyjen osaamistavoitteiden säädösperusta
7. Osaamiskokonaisuutta järjestävä(t) opetuksen tai koulutuksen järjestäjä(t)

8. Osaamiskokonaisuuden suorittajien arvioitu lukumäärä vuosittain⁴
9. Osaamiskokonaisuuden laadunvarmistusjärjestelmä
10. Viitekehystaso, jolle osaamiskokonaisuus esitetään sijoitettavaksi⁵
11. Viitekehystasolle sijoittelun perustelut (kuvataan best fit -periaatteella suhteessa viitekehysten tasokuvauksiin⁶)
12. Muut mahdolliset perustelut
13. Mahdolliset linkit ja liitteet⁷
14. Osaamiskokonaisuutta viitekehukseen esittävän tahon yhteyshenkilön nimi ja sähköpostiosoite.

Työryhmä sisällytti lomakkeeseen erillisen kohdan, jossa voitiin ilmoittaa myös mahdolliset muut kuin työryhmän määrittelemät kriteerit täyttävät hallinnon- tai toimialan osaamiskokonaisuudet, jotka esittävän tahon näkemyksen mukaan tulisi myöhemmässä vaiheessa sisällyttää viitekehukseen. Kyseisten osaamiskokonaisuuksien sijoittamista viitekehukseen ei käsitelty työryhmässä, vaan tarkoituksena oli kerätä tietoa viitekehukseen edelleen kehittämiseen liittyvän jatkotyön pohjaksi. Lomakkeella voitiin listata kokonaisuudet sekä perustella se, mitä lisäarvoa osaamiskokonaisuuden sijoittamisesta viitekehukseen olisi esimerkiksi osaamiskokonaisuuden suorittaneen yksilön tai työelämän näkökulmasta.

Viitekehukseen sijoitettavista osaamiskokonaisuuksista tuli määräajassa yhteensä 82 esitystä. Listaus esitetystä osaamiskokonaisuuksista löytyy viitekehysten laajentamista koskevalta opetus- ja kulttuuriministeriön hankesivustolta (hankenumero OKM043:00/2018)⁸. Osa esityksistä koski samaa osaamiskokonaisuutta ja yksi esitys koski myöhemmässä vaiheessa sijoitettavaksi esitettävää kokonaisuutta. Kartoittamispyynnössä määritellyn määräjän jälkeen tuli yhteensä neljä esitystä. Yhteensä viisi eri tahoa esitti lisäksi osaamiskokonaisuuksia sijoitettavaksi viitekehukseen myöhemmässä vaiheessa. Myös myöhemmässä vaiheessa sijoitettavaksi esitettyjä osaamiskokonaisuuksia koskeva listaus on saatavilla edellä mainitulta hankesivustolta.

4 Kohdassa pyydettiin antamaan arvio siitä, kuinka moni suorittaa osaamiskokonaisuuden esimerkiksi seuraavan kolme vuoden aikana. Kohdassa voitiin antaa lisäksi tieto osaamiskokonaisuuden suorittajien lukumäärästä viimeisen 2–3 vuoden aikana.

5 Ohjeistuksessa todettiin, että viitekehyksessä tutkinnot, oppimäärät ja muut laajat osaamiskokonaisuudet jaotellaan niiden edellyttämän osaamisen perusteella kahdeksaan vaatavuustasoon siten kuin valtioneuvoston asetuksessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä säädetään.

6 Ohjeistuksessa todettiin, että viitekehysten tasokuvauksista säädetään valtioneuvoston asetuksessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä.

7 Esitykseen voitiin liittää linkkinä tai erillisenä liitteenä esimerkiksi osaamiskokonaisuuden opetussuunnitelmaa tai muita opintokokonaisuuden sisältöä koskevia asiakirjoja, jotka tukevat tai syventävät muissa kohdissa annettuja tietoja.

8 Hankesivusto löytyy opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivuilta: <https://minedu.fi/hanke/-/hankesivu/hanke?tunnus=OKM043%3A00%2F2018>.

Työryhmä käsitteli esityksiä osaamiskokonaisuuksien sijoittamisesta viitekehykseen 23.8.2018 ja 30.8.2018 pidetyissä kokouksissa ja valmisteli alustavan esityksen, jota käsiteltiin sidosryhmien kanssa 20.9.2018 järjestetyssä kuulemistilaisuudessa. Tilaisuuden yhteydessä järjestettiin seminaari, jonka aiheena olivat tutkintojen viitekehykset muissa Euroopan maissa. Työryhmä muotoili lopullisen esityksensä viitekehykseen sijoitettaviksi osaamiskokonaisuuksiksi kuulemistilaisuuden palautteen ja osaamiskokonaisuuksien osaamiskuvausten perusteella 11.10.2018, 15.11.2018 ja 4.12.2018 pidetyissä kokouksissa.

4.2 Sidosryhmien kuuleminen

Työryhmässä ovat edustettuina tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehysten näkökulmasta keskeiset tahot. Työryhmän tehtävänantoon kuulunut viitekehykseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien kartoittaminen toteutettiin kaikille avoimena siten, että työryhmän jäsenet välittivät pyyntöä omille sidosryhmilleen ja esityksiä osaamiskokonaisuuksien sijoittamisesta oli mahdollista tehdä sähköisellä lomakkeella. Laajapohjaisen työryhmän jäsenet ovat toimikauden aikana kuulleet edustamiansa tahoja ja omia sidosryhmiään myös muun muassa esitysten käsittelyn yhteydessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti yhteistyössä Opetushallituksen kanssa 20.9.2018 avoimen kuulemistilaisuuden, jossa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehysten laajentamista käsiteltiin laajemmin yhdessä sidosryhmien edustajien kanssa. Tilaisuuden yhteydessä järjestettiin työryhmän pyynnöstä seminaari, jonka aiheena olivat tutkintojen viitekehykset muissa Euroopan maissa. Eurooppalaisen tilanteen lisäksi seminaarissa esiteltiin erikseen Viron ja Ruotsin tutkintojen viitekehyksiä erityisesti niiden laajentamisen näkökulmasta. Seminaariin ja kuulemistilaisuuteen osallistui noin 60 eri hallinnonalojen, koulutussektoreiden sekä työelämän edustajaa.

Kuulemistilaisuudessa keskusteltiin viitekehysten laajentamista koordinoivan työryhmän valmistelemista alustavista esityksistä viitekehykseen sijoitettaviksi osaamiskokonaisuuksiksi. Työryhmän esitystä pidettiin pääpiirteissään kannatettavana, mutta yksittäisten osaamiskokonaisuuksien osalta kommentoitiin esitettyä viitekehystasoa. Ammatillisen opettajankoulutuksen osalta kuulemistilaisuudessa esitettiin, ettei osaamiskokonaisuutta tulisi sijoittaa työryhmän alustavan esityksen mukaisesti viitekehysten tasolle 6, vaan tasolle 7. Perusteluina esitettiin muun muassa koulutuksen osaamistavoitteet suhteessa viitekehystasojen kuvauksiin sekä se, että pohjakoulutusvaatimuksena erillisinä opintoina järjestettävään ammatilliseen opettajankoulutukseen on korkeakoulututkinto ja vähintään kolmen vuoden työkokemus. Myös tasolle 6 sijoittelun mahdolliset haitalliset vaikutukset opettajankoulutuksen vientiin ulkomaille sekä kansainväliseen maineeseen nostettiin esille. Kuulemistilaisuudessa keskusteltiin myös siitä, onko rajatun lääkkeenmääräämisen

erikoispätevyys sen osaamistavoitteet huomioiden perusteltua sijoittaa työryhmän esityksen mukaisesti viitekehystasolle 6 vai korkeammalle tasolle.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutusten sijoittamiseen liittyen kuulemistilaisuudessa esitettiin näkemys siitä, että myös sotatieteelliset täydennyskoulutukset tulisi sijoittaa viitekehukseen. Lisäksi kuulemistilaisuudessa pohdittiin sitä, tulisiko yliopistoissa suoritettavat opettajankoulutuksen opinnot sijoittaa viitekehukseen.

Osaamiskokonaisuuden sijoittamisella viitekehukseen nähtiin olevan lisäarvoa sekä osaamiskokonaisuuden suorittaneelle yksilölle että työnantajalle. Viitekehysten katsottiin tukevan kansainvälistä liikkuvuutta, koulutusjärjestelmän läpinäkyvyyttä, opintojen hyväksilukua ja aikaisemmin hankitun osaamisen arviointia sekä siten sujuvoittavan yksilön opintopolkua.

5 Viitekehyksen laajentamista koskevat säädösmuutosehdotukset

Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetussa laissa tarkoitettujen tutkintojen, oppimäärien ja muiden osaamiskokonaisuuksien sijoittumisesta eri vaatavuustasoille säädetään valtioneuvoston asetuksella. Työryhmä esittää muutettavaksi asetuksen liitettä siten, että siinä säädetään työryhmän ehdottamien osaamiskokonaisuuksien sijoittumisesta viitekehykseen tässä loppuraportissa esitetyn perusteella. Asetusluonnos on loppuraportin liitteenä 1.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa viitekehyksen kehittämisestä ja siihen liittyvien säädösmuutosten valmistelusta ja muiden ministeriöiden ja sidosryhmien kuulemisesta säädösten valmisteluvaiheessa.

6 Viitekehykseen liittyvä jatkotyö

6.1 Työryhmän käsittelemät osaamiskokonaisuudet, joita ei sijoiteta viitekehykseen

Käsitellessään viitekehykseen sijoitettavaksi esitettyjä osaamiskokonaisuuksia työryhmä tutki, täyttävätkö esitetyt osaamiskokonaisuudet työryhmän määrittelemät, osaamiskokonaisuuksien osaamisperustaisuutta ja säädösperustaa, osaamiskokonaisuuksien tehtävää, vakiintuneisuutta ja tunnettuutta sekä osaamiskokonaisuuksien laajuutta koskevat kriteerit. Työryhmä totesi, että seuraavat viitekehykseen sijoitettavaksi esitetyt osaamiskokonaisuudet eivät täytä työryhmän määrittelemiä kriteereitä, eikä työryhmä sen vuoksi esitä niitä sijoitettavaksi viitekehykseen:

Maahanmuuttajille järjestettävä korkeakouluopintoihin valmentava koulutus

Maahanmuuttajille järjestettävä korkeakouluopintoihin valmentava koulutus ei täytä työryhmän määrittelemiä osaamiskokonaisuuden osaamisperustaisuuteen ja säädösperustaan liittyviä kriteereitä. Työryhmä ei esitä osaamiskokonaisuutta sijoitettavaksi viitekehykseen.

Moniammatilliset sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisopinnot (MOJO), johtaminen ja opetushallinto, lähijohtamiskoulutus erikoistuville lääkäreille ja hammaslääkäreille (EJO 30 op), erikoistuvien lääkäreiden ja hammaslääkäreiden johtamiskoulutus (EJO) sekä Executive MBA

Esitetyt johtamisen alaan kuuluvat osaamiskokonaisuudet eivät täytä työryhmän määrittelemiä osaamiskokonaisuuden osaamisperustaisuuteen ja säädösperustaan liittyviä kriteereitä. Työryhmä ei esitä osaamiskokonaisuuksia sijoitettavaksi viitekehykseen.

Auktorisoitu personal trainer

Auktorisoitu personal trainer -koulutus ei täytä työryhmän määrittelemiä osaamiskokonaisuuden osaamisperustaisuuteen ja säädösperustaan liittyviä kriteereitä. Työryhmä ei esitä osaamiskokonaisuutta sijoitettavaksi viitekehykseen.

Urheilumanageroinnin peruskoulutus

Urheilumanageroinnin peruskoulutus ei täytä työryhmän määrittelemiä osaamiskokonaisuuden osaamisperustaisuuteen ja säädösperustaan liittyviä kriteereitä, minkä lisäksi koulutus koostuu esityksen mukaan liikunnan ammattitutkintoon sisältyvistä tutkinnon osista. Työryhmä ei esitä osaamiskokonaisuutta sijoitettavaksi viitekehykseen.

Psykoterapeutin koulutus

Psykoterapeutin koulutus ei täytä työryhmän määrittelemiä osaamiskokonaisuuden osaamisperustaisuuteen ja säädösperustaan liittyviä kriteereitä. Työryhmä ei esitä osaamiskokonaisuutta sijoitettavaksi viitekehykseen.

Suomen Lääkäriliiton ja Suomen Hammaslääkäriliiton erityispätevyysjärjestelmät

Suomen Lääkäriliiton ja Suomen Hammaslääkäriliiton erityispätevyysjärjestelmän mukaiset koulutukset eivät täytä työryhmän määrittelemiä osaamiskokonaisuuden osaamisperustaisuuteen ja säädösperustaan liittyviä kriteereitä. Työryhmä ei esitä osaamiskokonaisuutta sijoitettavaksi viitekehykseen.

Terveystiedon monitieteinen syventävä opintokokonaisuus, terveystiedon monitieteisen opintokokonaisuuden perus- ja aineopinnot, liikunnan sivuainekokonaisuus, liikunnan aineenopettajakoulutus (liikuntapedagogiikka, kandidaatti- ja maisterikoulutus) sekä liikuntapedagogiikan aikuiskoulutuksen maisteriohjelma

Työryhmän määrittelemien kriteerien mukaan tutkintoihin sisältyviä osaamiskokonaisuuksia ei lähtökohtaisesti sijoiteta viitekehykseen erikseen, vaikka niitä voitaisiin suorittaa myös erillisinä kokonaisuuksina. Työryhmä ei esitä tutkintoihin sisältyviä terveystiedon tai liikunnan opintokokonaisuuksia sijoitettavaksi viitekehykseen. Liikunnan aineenopettajakoulutuksen ja liikuntapedagogiikan aikuiskoulutuksen maisteriohjelman osalta työryhmä toteaa, että yliopistoissa suoritettavat alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot on jo sijoitettu viitekehykseen.

Työryhmä ei seuraavin perustein myöskään esitä rakennusterveysasiantuntijan henkilösertifiointiin valmentavaa koulutusta, kosteusvaurion kuntotutkijan pätevyyteen valmentavaa koulutusta, Poliisiammattikorkeakoulussa järjestettäviä poliisialipäällystön erikoistumisopintoja, ammattikorkeakouluissa järjestettäviä ammatillisen opettajankoulutuksen opintoja tai yliopistoissa järjestettäviä opettajankoulutuksen opintoja tässä vaiheessa sijoitettavaksi viitekehykseen:

Rakennusterveysasiantuntijan henkilösertifiointiin valmentava koulutus ja kosteusvaurion kuntotutkijan pätevyyteen valmentava koulutus

Terveydensuojelulain (763/1994) 49 d §:n 1 momentissa tarkoitetun ulkopuolisen asiantuntijan pätevyysvaatimuksista säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015, 21 §). Ulkopuolisen asiantuntijan, muun muassa rakennusterveysasiantuntijan ja kosteusvaurion kuntotutkijan koulutuksen, tulee sisältää asetuksen liitteessä 3 tarkoitetut osaamisvaatimukset. Ulkopuolisella asiantuntijalla tulee olla tehtävään soveltuva tutkinto ja alaan liittyvää työkokemusta siten kuin liitteessä 3 säädetään. Sosiaali- ja terveysministeriö nimeää määräajaksi tai toistaiseksi toimijan, joka sertifioi henkilön ulkopuoliseksi asiantuntijaksi sen jälkeen, kun tämä on osoittanut osaamisensa terveydensuojelulaissa säädetyllä tavalla. Rakennusalalla on myös muita kuin rakennusterveysasiantuntijan ja kosteusvaurion kuntotutkijan pätevyyteen valmentavia koulutuksia ja niille määriteltyjä osaamistavoitteita. Koska henkilösertifiointiin liittyviä säädöksiin perustuvia valmentavia koulutuksia ja osaamistavoitteita on myös muilla aloilla, esimerkiksi turvallisuusalalla ja sähköalalla, työryhmä katsoo, että niiden mahdollista sijoittelua viitekehukseen on tarkoituksenmukaista tarkastella kokonaisuutena myöhemmässä vaiheessa. Työryhmän ei ollut mahdollista tehdä tätä tarkastelua määräaikansa puitteissa, sillä mainitut henkilösertifiointiin liittyvät esitykset tulivat myöhässä, eli työryhmän asettaman määräajan jälkeen. Tarkastelussa on syytä huomioida muun muassa viitekehysten tavoitteet ja sen sisäinen yhtenäisyys sekä viitekehysten ensimmäisen vaiheen laajentamisen vaikutukset.

Poliisialipäällystön erikoistumisopinnot

Sisäministeriön toimialaan kuuluvassa Poliisiammattikorkeakoulussa järjestettävistä ammatillisista erikoistumisopinnoista säädetään Poliisiammattikorkeakoulusta annetussa laissa (1164/2013) ja valtioneuvoston asetuksessa (282/2014). Poliisiammattikorkeakoulusta saadun tiedon mukaan poliisihallinnolla on viitekehukseen sijoitettavaksi esitettyjen poliisialipäällystön erikoistumisopintojen lisäksi tarve käyttää erikoistumisopintoja henkilöstön osaamisen kehittämismuotona myös muissa tilanteissa, jolloin kyseeseen tulisivat laajemmat ammatilliset erikoistumiskokonaisuudet erilaisissa poliisin erityistehävissä. Erikoistumisopinto-ohjelmien suunnitteleminen keskeisille osaamisalueille on kirjattu osaamisen ylläpitoon ja kehittämiseen kuuluvaksi keskeiseksi linjaukseksi myös Poliisihallituksen kesällä 2017 vahvistamaan Poliisin osaamisen kehittämisen strategia-asiakirjaan. Työryhmä katsoo, että Poliisiammattikorkeakoulussa järjestettävien erikoistumisopintojen sijoittelua viitekehukseen on tarkoituksenmukaista tarkastella myöhemmässä vaiheessa kokonaisuutena ja osana parhaillaan käynnissä olevaa Poliisiammattikorkeakoulussa järjestettävien erikoistumisopintojen kehittämistyötä.

Opettajankoulutuksen opinnot

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvissa yliopistoissa järjestettävistä opettajankoulutuksen opinnoista säädetään yliopistolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista. Ammattikorkeakouluissa järjestettävistä ammatillisen opettajankoulutuksen opinnoista säädetään ammattikorkeakoululaissa ja ammattikorkeakouluista annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Opintojen osaamistavoitteista on säädetty edellä mainituissa valtioneuvoston asetuksissa suppeasti ja eri ajan-kohtina tehdystä säädösvalmistelusta johtuen osittain toisistaan poikkeavasti. Työryhmä katsoo, että sekä yliopistoissa järjestettävien opettajankoulutuksen opintojen että ammattikorkeakouluissa järjestettävien ammatillisen opettajankoulutuksen opintojen sijoittelua viitekehykseen on tarkoituksenmukaista tarkastella myöhemmässä vaiheessa kokonaisuutena ja siten, että osaamistavoitteet on määritelty säädösten selkeästi ja riittävän yhdenmukaisesti. Säädösten selkeyttäminen on tarkoitus käynnistää alkuvuodesta 2019.

Tutkintoihin sisältyvien osaamiskokonaisuuksien erillisestä suorittamisesta annettaviin todistuksiin voidaan merkitä tieto siitä, että kyseiset osaamiskokonaisuudet ovat osa tiettyä nimettyä tutkintoa ja mainita lisäksi se viitekehyksen taso, jolle kyseinen tutkinto sijoittuu.

6.2 Ehdotus myöhemmäksi viitekehyksen edelleen laajentamiseksi

Viitekehyksen laajentamistyöryhmä kokosi luvussa 4.1 tarkemmin esitellyn osaamiskokonaisuuksien kartoitustyön yhteydessä myös muita kuin työryhmän määrittelemät kriteerit täyttäviä osaamiskokonaisuuksia, jotka esittävän tahon näkemyksen mukaan tulisi myöhemmässä vaiheessa sisällyttää viitekehykseen. Näitä osaamiskokonaisuuksia ei ollut tarkoitus käsitellä työryhmässä tarkemmin, vaan tarkoituksena oli ainoastaan kerätä tietoa viitekehyksen laajentamiseen liittyvän jatkotyön pohjaksi. Erityisesti toivottiin esittävän tahon näkemystä siitä, mitä lisäarvoa kyseisen osaamiskokonaisuuden sijoittamisesta viitekehykseen olisi esimerkiksi osaamiskokonaisuuden suorittaneen yksilön tai työelämän näkökulmasta. Yhteensä viisi eri tahoa esitti osaamiskokonaisuuksia sijoitettavaksi viitekehykseen myöhemmässä vaiheessa. Tällaisia osaamiskokonaisuuksia olivat mm. osaamiskokonaisuus turvapaikkapuhuttelijoille, ammatilliset erikoistumiskokonaisuudet poliisin erityistehtävissä sekä työterveyshuollon täydennyskoulutus ja ensihoidon johtamiskoulutus. Listaus myöhemmässä vaiheessa sijoitettavaksi esitetyistä osaamiskokonaisuuksista löytyy viitekehyksen laajentamista koskevalta opetus- ja kulttuuriministeriön hankesivustolta (hankenumero OKM043:00/2018).

Myöhemmässä vaiheessa viitekehykseen sijoitettavaksi esitettyjen osaamiskokonaisuuksien vähäinen määrä kertoo työryhmän näkemyksen mukaan siitä, että valtaosa

työelämän tai yksilön kannalta keskeisistä osaamiskokonaisuuksista on Suomessa jo osa eri hallinnonalojen koulutus- ja tutkintojärjestelmää. Toisaalta se kertoo siitä, että painetta ja tarvetta laajentaa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä kattamaan myös vailla säädöspohjaa olevat osaamiskokonaisuudet ei Suomessa juurikaan ole.

NQF-työryhmä ehdotti vuonna 2009 muistiossaan, että viitekehysten ylläpito hoidetaan samoin kuin vastaavien säädösten ylläpito muutoinkin. NQF-työryhmän esityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö esittelisi kansalliseen viitekehykseen liittyvät säädökset ja vastaisi esittelevänä ministeriönä myös säädösten valmistelusta sekä muiden ministeriöiden ja sidosryhmien kuulemisesta säädösten valmisteluvaiheessa. Viitekehysten päivittäminen ja kehittämistarpeiden kartoittaminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa yhdistettäisiin olemassa oleviin sidosryhmäyhteistyön muotoihin ja tutkintorakenne-esitysten valmisteluun, esim. koulutus- ja tutkintotoimikuntien työhön.

Viitekehysten laajentamistyöryhmän näkemyksen mukaan NQF-työryhmän ehdotus ei sellaisenaan toimi, sillä muun muassa sidosryhmäyhteistyön muodot ovat muuttuneet vuodesta 2009. Koulutustoimikuntia ja tutkintotoimikuntia ei enää ole.

Viitekehysten laajentamiseen liittyvässä kuulemistyöpajassa 20.9.2018 kannatettiin mahdollisuutta sijoittaa uusia osaamiskokonaisuuksia viitekehykseen myöhemmässä vaiheessa. Työpajassa esitettiin, että viitekehykseen liittyvän jatkotyön tulisi jatkua heti ja että osaamiskokonaisuuksia tulisi jatkossa voida sijoittaa viitekehykseen joustavalla menettelyllä tarpeen mukaan tai määräajoin, esimerkiksi vuosittain toistuvan prosessin myötä. Työssä tulisi kiinnittää huomiota tiedottamiseen ja työn läpinäkyvyyteen. Osaamiskokonaisuuksien osaamisperusteisuuden korostaminen nähtiin erittäin tärkeänä. Kuulemistyöpajassa nostettiin esille myös mahdollisuus sijoittaa viitekehykseen myöhemmässä vaiheessa sellaisia osaamiskokonaisuuksia, jotka eivät täytä työryhmän määrittelemää, lainsäädäntöön perustuvaa osaamiskokonaisuuden säädösperustaa koskevaa kriteeriä.

Yhtenä ratkaisuna viitekehysten päivittämiseen ja täydentämiseen kuulemistyöpajassa esitettiin, että Suomessa olisi avoin mahdollisuus esittää osaamiskokonaisuuden sisällyttämistä viitekehykseen. Viitekehykseen esitettyjä osaamiskokonaisuuksia tarkasteltaisiin määräajoin, esimerkiksi vuosittain, ja viitekehystä päivitetäisiin tarvittaessa. Etenkin silloin, kun osaamiskokonaisuudella ei olisi selkeää säädösperustaa, viitekehykseen sijoitettavaksi esitettyä osaamiskokonaisuutta arvioisi jokin tätä tarkoitusta varten nimetty akkreditointitaho. Kuulemistyöpajassa nostettiin esiin muun muassa kansainväliset tutkinnot, auktorisoitu personal trainer -koulutus, psykoterapeuttikoulutus, kirkon koulutukset, terveydenhuollon kelpoisuuden tuottavat koulutukset sekä vapaan sivistystyön osaamiskokonaisuudet, joiden katsottiin edellyttävän jatkotyötä ja joustavampaa suhtautumista osaamiskokonaisuuden säädösperustaan.

Uusi EQF-suositus edellyttää, että jäsenmaat tarkistavat ja päivittävät tarvittaessa kansallisen tutkintojen viitekehjensä tasoissa olevia viittauksia EQF-tasoihin, sillä kansalliset tutkintojen viitekehjet ja tutkintojärjestelmät muuttuvat ajan mittaan työelämän muutuksessa. Tämä tarkoittaa sitä, että aina kun kansallista tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä muutetaan, muutoksesta laaditaan kansainväliseen käyttöön tarkoitettu raportti.

Kokouksissaan 15.11.2018 ja 4.12.2018 käymänsä keskustelun, kuulemistyöpajassa esiin nostettujen näkemysten ja kansainvälisten kokemusten perusteella viitekehjksen laajentamistyöryhmä toteaa, että tarvitaan selkeä ja läpinäkyvä prosessi sekä yhdessä sovitut menettelyt, jotka mahdollistavat viitekehjksen päivittämisen ja tarvittaessa myös täydentämisen muuttuvassa toimintaympäristössä.

Työryhmä esittää, että Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehjksen päivittäminen ja mahdollinen täydentäminen tehdään seuraavasti:

Viitekehystä päivitetään ja laajennetaan muuttamalla Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehjyksestä annettua valtioneuvoston asetusta tai asetuksen liitettä. Asetuksen ja sen liitteen muuttamisesta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö konsultoituaan muita hallinnonaloja ja asianomaisia sidosryhmiä asetuksen valmisteluvaiheessa. Asetusluonnos lähetetään aina laajalle lausuntokierrokselle ennen asetuksen antamista.

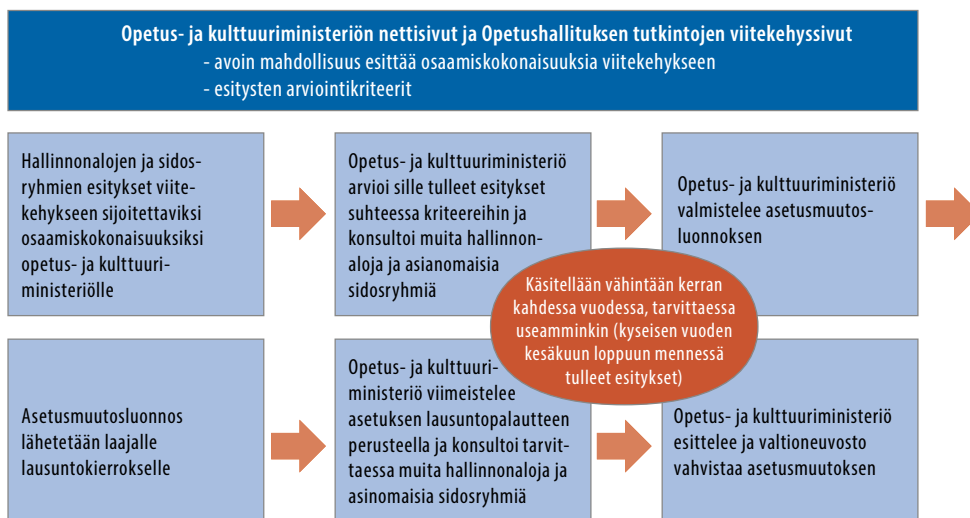
Muilla hallinnonaloilla ja sidosryhmillä on avoin mahdollisuus esittää uusia osaamiskokonaisuuksia viitekehjykseen. Esitysten taustalla voi olla esimerkiksi tilanne, jossa

- säädöksissä on osaamiskokonaisuuksia, joita ei ole vielä tässä vaiheessa esitetty sijoitettavaksi viitekehjykseen
- säädökset muuttuvat niin, että niihin lisätään uusia osaamiskokonaisuuksia
- olemassa olevat, säädöksiin perustuvat osaamiskokonaisuudet muuttuvat.

Esitysten teon mahdollisuudesta ja esitysten käsittelyprosessista tiedotetaan sekä opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivuilla että Opetushallituksen tutkintojen viitekehjysverkkosivuilla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö käsittelee sille tulleet esitykset vähintään kahden vuoden välein, tarvittaessa useamminkin. Käsittelyyn otetaan kaikki kyseisen vuoden kesäkuun loppuun mennessä tehdyt esitykset. Näin asetusmuutos ehditään tehdä vuoden loppuun mennessä. Tehtyjä esityksiä arvioidaan lainsäädännössä olevien ja työryhmän tarkentamien, luvussa 2.2.1 kuvattujen kriteerien perusteella. Kriteerit ovat julkisesti saatavilla

samassa paikassa, jossa tiedotetaan esitysten teon mahdollisuudesta ja käsittelyprosessista. Tarkennettuja kriteerejä on mahdollista päivittää tarvittaessa. Kriteerien päivittäminen tehdään yhteistyössä muiden hallinnonalojen ja sidosryhmien kanssa vastaavanlaisen konsultointimenettelyn kautta kuin opetus- ja kulttuuriministeriöön tulleiden esitysten käsittely. Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen laajentamisprosessi on kuvattu kuviossa 1.

Kuvio 1. Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien laajentamisprosessi

Viitekehyksen laajentamistyöryhmä katsoo, että lakia tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä ei ole tarpeen muuttaa, vaikka kuulemistyöpajassa nostettiin esille mahdollisuus sijoittaa viitekehukseen myöhemmässä vaiheessa sellaisia osaamiskokonaisuuksia, jotka eivät täytä lainsäädäntöön perustuvaa osaamiskokonaisuuden säädösperustaa koskevaa kriteeriä. Selkeä säädösperusta ja säädöksiin pohjaava osaamiskokonaisuuden osaamisperusteisuus ovat työryhmän näkemyksen mukaan edellytyksiä sille, että viitekehukseen sijoitettujen tai sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien laatuun ja osaamiskokonaisuuksien tuottamaan osaamiseen voidaan luottaa paitsi Suomessa myös kansainvälisesti. Lisäksi Suomen tutkinto- ja koulutusjärjestelmää kehitetään kaikilla hallinnonaloilla tiiviissä yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa, jolloin työelämän tarpeet tulevat huomioon otetuksi osana koulutusta tai tutkintoja koskevien säädösten valmistelua. Näin työ- ja elinkeinoelämän kannalta keskeisillä osaamiskokonaisuuksilla on mahdollisuus tulla sijoitetuksi viitekehukseen ilman, että säädösperustaa koskevasta vaatimuksesta viitekehyksen laajentamisessa luovutaan. Työryhmä pitää tärkeänä myös kansallisen viitekehyksen sisäistä yhtenäisyyttä, jota vaatimus säädösperustasta ja siihen pohjaustavasta osaamisperusteisuudesta selkeästi vahvistaa.

Liite. Asetusluonnos

Säädösehdotus

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti muutetaan valtioneuvoston tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun asetuksen (120/2017) liite seuraavasti:

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2019.

Helsingissä päivänä kuuta 2019

Opetusministeri

Hallitussihteeri

Kansallinen vaativuustaso / eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen taso	Tutkinnot, oppimäärät ja muut osaamiskokonaisuudet
Taso 1	
Taso 2	Perusopetuksen oppimäärä <i>Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)</i>
Taso 3	Lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA) Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA) <i>Taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä</i>
Taso 4	Lukion oppimäärä Ylioppilastutkinto Ammatilliset perustutkinnot Ammattitutkinnot Rikosseuraamusalan tutkinto Pelastajatutkinto Hätäkeskuspäivystäjätutkinto <i>Rajavartijan peruskurssi</i> <i>Aliupseerin perustason opintokokonaisuus</i>
Taso 5	Erikoisammattitutkinnot Alipäälystötutkinto (pelastusala) Lennonjohdon perustutkinto (31.12.2017 saakka) <i>Aliupseerin yleistason (1 ja 2) opintokokonaisuus</i> <i>Aliupseerin mestaritason opintokokonaisuus</i>
Taso 6	Ammattikorkeakoulututkinnot Alemmat korkeakoulututkinnot <i>Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, joiden kohderyhmänä ovat alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt</i> <i>Rajatun lääkkeenmäärittämisen erikoispätevyys</i> <i>Kirkon erityiskoulutukset</i> <i>Pastoraalitutkinto</i>
Taso 7	Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot Ylemmät korkeakoulututkinnot <i>Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, joiden kohderyhmänä ovat ylemmän korkeakoulututkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt</i> <i>Ylempi pastoraalitutkinto</i> <i>Esiupseerikurssi</i> <i>Sotatalouden ja tekniikan lisäopinnot</i>
Taso 8	Yliopistojen ja Maanpuolustuskorkeakoulun tieteelliset ja taiteelliset jatkotutkinnot (lisenssiaatin tutkinnot ja tohtorin tutkinnot) Yleisesikuntaupseerin tutkinto Erikoiseläinlääkärin tutkinto Erikoislääkärikoulutus Erikoishammaslääkärikoulutus

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la Culture

ISBN: 978-952-263-615-7 (PDF)

ISSN: 1799-0351 (PDF)